

ALBERTVS
DVREVS
HORTVM
FACIEBAT
1504

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

A
1984-21
c.3

ΞΕΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΕΣ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

500 ΧΡΟΝΙΑ ΔΥΤΙΚΟΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ
ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ
Μια επιλογή

ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

ΑΘΗΝΑ - ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 1984

Εξώφυλλο: Άλμπρεχτ Ντύρερ, Αδάμ και Εύα, 1504 (αρ. κατ. 52)

Έκδοση: Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου
Επιμέλεια: Εθνική Πινακοθήκη και Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου
Όλγα Μεντζαφού, Ειρήνη Οράτη, Μαριλένα Κασιμάτη
Φωτογραφίες: Φωτογραφικό Εργαστήριο Εθνικής Πινακοθήκης
(Βασίλης Ψηρούκης)

Εκτύπωση: «Κ. ΜΙΧΑΛΑΣ Α.Ε.»
Αθήνα, Οκτώβριος 1984

1900 - 1984

Πρόλογος

Όταν ο περίφημος Καθηγητής Rohde αποχώρησε από τη διεύθυνση των Μουσείων Σύγχρονης Τέχνης του Βερολίνου, έγραψε το πολύτιμο για τους νεώτερους ιστορικούς της τέχνης, μουσειολόγους και διευθυντές μουσείων βιβλίο του «Πενήντα χρόνια εργασίας μουσείου», μέσα από το οποίο παρουσίαζε την πολύχρονη εμπειρία του.

Η Εθνική Πινακοθήκη θέλοντας να τιμήσει και να καταγράψει την προσφορά του Μαρίνου Καλλιγά στο χώρο της Ιστορίας της Τέχνης και της Μουσειολογίας στον τόπο μας, παρουσιάζει την έκθεση «Ξένοι Χαρακτες στην Εθνική Πινακοθήκη - 500 χρόνια Δυτικοευρωπαϊκής Χαρακτικής» καθώς και ορισμένα έργα ζωγραφικής που κι αυτά αποκτήθηκαν στη διάρκεια της θητείας του ως διευθυντή της Εθνικής Πινακοθήκης από το 1949 ως το 1971.

Στα εικοσιδύο χρόνια που διεύθυνε την Εθνική Πινακοθήκη ο Μαρίνος Καλλιγάς αφοσιώθηκε με ζήλο, απέραντη αγάπη και πάθος στην αποστολή του. Βαθώς γνώστης των καλλιτεχνικών πραγμάτων, τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό, ερευνητής με πλατιά επιστημονική κατάρτιση σε θέματα Ιστορίας της Τέχνης, μεθοδικός και συστηματικός, επιδόθηκε στην οργάνωση της Πινακοθήκης καταρτίζοντας αρχείο καλλιτεχνών, καταλόγους των έργων τέχνης, φωτογραφικό αρχείο, πλουτίζοντας τη βιβλιοθήκη με σημαντικές καλλιτεχνικές εκδόσεις αλλά προπαντός φροντίζοντας για την αξιοποίηση όλων των δυνατοτήτων για την απόκτηση σημαντικών έργων τέχνης.

Συνεχίζοντας την προσπάθεια του Παπαντωνίου για την προσαρμογή της Πινακοθήκης και τη συμμετοχή της στην πνευματική και καλλιτεχνική ζωή του

τόπου, στρέφει την προσοχή και τις ενέργειές του στη λύση του στεγαστικού της προβλήματος. Αναγνωρίζοντας τη σημασία που έχει για την επιβίωση της Πινακοθήκης το Κληροδότημα Σούτζου και χάρις στις συντονισμένες προσπάθειές του, ο Μαρίνος Καλλιγιάς επιτυγχάνει τη συνένωση της Εθνικής Πινακοθήκης και του «Μουσείου Ζωγραφικής Αλεξάνδρου Σούτζου» δημιουργώντας ένα καινούργιο ίδρυμα με τη μορφή Νομικού Προσώπου Δημοσίου Δικαίου και τον τίτλο «Εθνική Πινακοθήκη - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτζου».

Το γεγονός αυτό, από τα σημαντικότερα για την καλλιτεχνική και πνευματική ζωή του τόπου μας, έδωσε τη δυνατότητα στον Έλληνα να μπορεί να χαρεί μια αρκετά πλούσια σε έργα τέχνης Πινακοθήκη και να παρακολουθεί την καλλιτεχνική πορεία του τόπου του μαζί με την εξέλιξη της δυτικοευρωπαϊκής τέχνης.

Η έκθεση αυτή, την οποία περιμελήθηκε ο ίδιος, είναι το αποτέλεσμα μιάς συζήτησης που είχαμε πριν από αρκετά χρόνια με τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κωνσταντίνο Τσάτσο, με τον Μαρίνο Καλλιγιά και με τους συνεργάτες μου στην Εθνική Πινακοθήκη.

Πιστεύοντας ότι μας δίνεται η ευκαιρία να παρουσιάσουμε και στους επισκέπτες του μουσείου μας την αγάπη, την επιμέλεια και την εργατικότητα που έδειξε για είκοσι και πλέον χρόνια ο άξιος διευθυντής Μαρίνος Καλλιγιάς, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους όσους συνέβαλαν στην οργάνωση και την παρουσίαση της έκθεσης και ιδιαίτερα τους παληούς του συνεργάτες Νέλλη Μισιολή, Μαρίκα Νέζη και Αντώνη Μακρουωνίτη καθώς και τους συναδέλφους μου Όλγα Μετσαφού, Ειρήνη Οράτη και Μαριλένα Κασιμάτη.

Δημήτρης Παπαστάμος
Διευθυντής Εθνικής Πινακοθήκης

Ο Διευθυντής της Εθνικής Πινακοθήκης Κύριος Δημήτριος Παπαστάμος, είχε την ευγενική πρωτοβουλία να μου προτείνει την οργάνωση μιας έκθεσης των έργων που απέκτησε η Πινακοθήκη κατά τη διάρκεια της διευθύνσεώς μου. Η έκταση όμως μιάς τέτοιας έκθεσης θα δημιουργούσε δυσεπίλυτα προβλήματα στη λειτουργία της Πινακοθήκης. Έτσι κατέληξα στην παρουσίαση της συλλογής ξένων χαρακτηριστικών που αποκτήθηκαν κυρίως στα χρόνια 1958-1971. Τελικά αποφασίστηκε να εκτεθούν και λίγα έργα κατ' επιλογή ξένων ζωγράφων, που αποκτήθηκαν την ίδια εποχή, από δωρεές ή αγορές.

Ευχαριστώ τον Διευθυντή Κύριο Δημήτριο Παπαστάμο για την παροχή κάθε διευκόλυνσης για την έκθεση αυτή. Επίσης ευχαριστώ όλους τους παλαιότερους και νέους υπαλλήλους της Εθνικής Πινακοθήκης, που με βοήθησαν σε κάθε σχετική ενέργεια.

Στην επιμελήτρια χαρακτηριστικών Ειρήνη Οράτη εκφράζω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου για τη συμπαράστασή της.

Επίσης ευχαριστώ την Δρα Μαριλένα Κασιμάτη για την πολύτιμη βοήθειά της ιδιαίτερα σε επιστημονικά θέματα και στην σύνταξη του καταλόγου της έκθεσης.

M.K.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η χάραξη γενικά έχει πανάρχαιες ρίζες· είναι αυτοφυής, εμφανίζεται σε διάφορες εποχές και σε διάφορα μέρη του κόσμου. Διατηρούνται χαράγματα από τη νεώτερη παλαιολιθική εποχή σε σπήλαια, κόκκαλα, πέτρες, καμωμένα για μαγικούς ίσως σκοπούς, άσχετα με την έννοια της τέχνης, που μπορεί ωστόσο ν' αποτελούν ένα μονοπάτι προς αυτήν. Παράλληλα, ο πρωτόγονος άνθρωπος οδηγήθηκε για πρακτικούς λόγους στο να χρησιμοποιήσει χαράξεις για σημάδια, π.χ. για όρια ιδιοκτησίας, σύνορα κοινοτήτων κλπ. Σήματα, γράμματα χαρακτά, συναντάμε πριν ακόμα εμφανιστούν οι δυναστείες της Αιγύπτου, στην ιερογλυφική γραφή, και αργότερα στη σφηνοειδή, για ν' αποδοθούν νοήματα, νόμοι, ιστορικά γεγονότα. Στην Κρήτη αλλά και στον υπόλοιπο ελληνικό χώρο υπάρχουν χαράξεις σε πήλινα αγγεία με διακοσμητικό χαρακτήρα.

Στην Ελλάδα όμως κυρίως από τον 6ο αιώνα, στα μελανόμορφα αγγεία, παράλληλα με το χρώμα, οι χαράξεις έχουν πια για πρώτη φορά καθαρά θελημένο καλλιτεχνικό νόημα, σε συνδυασμό με τη ζωγραφική. Με τον καιρό χάνονται σχεδόν εντελώς οι χαράξεις, εκείνο όμως που έχει ιδιαίτερη, θαρρώ, σημασία είναι πως στην ερυθρόμορφη αγγειογραφία, στον 5ο αιώνα, το σχέδιο των λεπτομερειών δείχνει πως οι καλλιτέχνες αυτοί συγγενεύουν περισσότερο προς τη διάθεση, την έκφραση των χαλκογράφων και ξυλογράφων, παρά προς τους ζωγράφους του πινέλου. Ο αρχαίος καλλιτέχνης, αφού άπλωνε το χρώμα για να καθορίσει τη γενική διάταξη των μορφών με το πινέλο, το αφήνει και παίρνει μια τρίχα βουτηγμένη σε χρωματιστό πηλό, και την τοποθετεί με μεγάλη προσοχή, εξαιρετική επιμέλεια και ειδικευμένη επιδεξιότητα στα τοιχώματα του αγγείου, για να δείξει, να ξεσηκώσει έτσι τα όρια των μυών, των πτυχώσεων και των λοιπών στοιχείων του θέματος, δίνοντας το θαυμαστό, ακριβές και αρμονικό σχεδιαστικό αποτέλεσμα που δεν είναι ένα απλό σχεδιαστικό περίγραμμα, αλλά καρπός μιας λειτουργίας πνευματικής στη διαδικασία του έργου. Ο τρόπος αυτός είναι ισότιμος με τον τρόπο που δουλεύει ο χαράκτης: και αυτό γιατί κατ' αρχήν περιορίζεται από τα εργαλεία που χρησιμοποιούνται και στις δύο περιπτώσεις: η τρίχα του αρχαίου αγγειογράφου αποδίδει γραμμές με ελάχιστες διαφορές ως προς το πάχος, διαφορές που οφείλονται στη χρήση τριχών διαφόρων προελεύσεων· και ο χαράκτης, ιδίως στη χαλκογραφία, κατ' αρχήν δουλεύει με λίγα σχετικά χαρακτηριστικά εργαλεία, χρησιμοποιώντας το ίδιο καλέμι για τις περισσότερες περιοχές του έργου του. Το πινέλο, που οπωσδήποτε έχει αρκετές τρίχες, ανεξάρτητα από το αν θα μπορούσε ν'

αποδώσει και μια πολύ λεπτή γραμμή, έχει τη δυνατότητα να δώσει γραμμές που διευρύνονται, ξεκινώντας από λεπτές γραμμές και φτάνοντας σε πλατιές επιφάνειες. Αλλά δεν είναι τόσο η πρακτική πλευρά (δηλ. τα δεσμευτικά εργαλεία), όσο το πνεύμα της δουλειάς που κάνει τα δύο αυτά είδη να πλησιάζουν, δηλ. η ακρίβεια, η καθαρότητα, η σαφήνεια που επιδιώκεται σαν τελικός σκοπός για να εκφραστεί η συγκεκριμένη καλλιτεχνική βούληση και μάλιστα σε υψηλό επίπεδο. Ότι η καλλιτεχνική χρήση της χάραξης ήταν ένα ελληνικό γνώρισμα, φαίνεται από το γεγονός ότι χρησιμοποιήθηκε και για τις χαράξεις στη μεταλλοτεχνία, που ήταν πολύ διαδεδομένη σαν τέχνη. Θα μπορούσε ίσως ακόμη να δεχτεί κανείς πως κι αν δεν είναι μόνιμο ή βασικό γνώρισμα, προϋποθέτει όμως την αναζήτηση της σαφήνειας, που είναι ένα κύριο ελληνικό χαρακτηριστικό.

Η χρήση αυτή της χάραξης θα έλεγε κανείς πως διατηρήθηκε σε λανθάνουσα κατάσταση στη μεσαιωνική μας ζωγραφική με τα «ανθίβολα» και το πλήθος των λαϊκότροπων χαρακτηριστικών των χρόνων της Τουρκοκρατίας, με όψεις Μονών, μορφές Αγίων και θρησκευτικών σκηνών, και τελικά αναπτύχθηκε στη νεώτερη εποχή που έχει δείξει πολλούς σύγχρονους μας άξιους χαρακτές, αρχίζοντας από το Γαλάνη. Βέβαια, η νεώτερη ελληνική χαρακτική δεν έχει καμιά συνάφεια με την αρχαία, και συνδέεται με τη δυτικοευρωπαϊκή, που έχει άλλες αφορμές για τις αρχές των διαφόρων τεχνικών της και τη διάδοσή τους, όπως θα δούμε πάρα κάτω.

Η ΣΥΛΛΟΓΗ

Το 1958, η γνωριμία μου με τον τότε Διευθυντή της Κρατικής Βαυαρικής Συλλογής Χαρακτικών στο Μόναχο Δρα Πέτερ Χαλμ, και η πολύτιμη βοήθειά του, μ' έκαναν ν' αρχίσω δειλά να προτείνω για αγορά και έργα Γερμανών χαρακτών, όπως του Ντύρερ και άλλων. Φυσικά, σιγά-σιγά το ενδιαφέρον απλώθηκε προς το Βορρά (Ρέμπραντ) και συγχρόνως προς το Νότο (Γκόγια, Πιρανέζι κ.λ.π.).

Μια πραγματικά σημαντική αφορμή για την ανάπτυξη της, έστω και μικρής, συλλογής χαρακτικών της Εθνικής Πινακοθήκης, έδωσε ο ευεργέτης της, ο ευαίσθητος ζωγράφος Οδυσσέας Φωκάς. Στη διαθήκη του όριζε, πως από τα εισοδήματα του κληροδοτήματός του, θα αγοράζονται έργα κατά προτίμηση Ιμπρεσιονιστών. Τα εισοδήματα όμως αυτά δεν επαρκούσαν για την αγορά πινάκων, ούτε καν μικρών διαστάσεων. Η δυσκολία αυτή με οδήγησε στη μόνη δυνατή διέξοδο, την αγορά χαρακτικών Ιμπρεσιονιστών και συναφών καλλιτεχνών. Η αναζήτηση πηγών για τον εμπλουτισμό της συλλογής χαρακτικών με οδήγησε να λάβω μέρος και σε πλειστηριασμούς γνωστών οίκων. Έτσι, σιγά, σιγά, σχηματίστηκε μια μικρή συλλογή, που παρουσιάζεται στην έκθεση αυτή.

Τα έργα που εκτίθενται αγοράστηκαν ή δωρήθηκαν στα χρόνια που ήμουν Διευθυντής της Εθνικής Πινακοθήκης, δηλαδή ανάμεσα στο 1949 - 1971, αλλά κυρίως μεταξύ του 1958 - 1971, σχετικά πρόσφορη ακόμα εποχή, αν λάβει κανείς υπόψη τη σημερινή άνοδο των τιμών και τη σπανιότητα του είδους. Η συλλογή περιέχει μερικά - δυστυχώς πολύ λίγα - εντελώς εξαιρετικά κομμά-

τια, όπως τον «Αδάμ και Εύα» του Ντύρερ, καθώς και μερικά άλλα του ίδιου καλλιτέχνη, τους «Τρεις Σταυρούς» του Ρέμπραντ, τις φημισμένες σειρές του Γκόγια, και μερικά έργα Ιμπρεσιονιστών και νεώτερων διάσημων καλλιτεχνών.

Σήμερα πιά, είναι όχι απλώς πολύ δύσκολο, αλλά κυριολεκτικά αδύνατο να συμπληρώσει κανείς τη συλλογή αγοράζοντας καλά, γνωστά έργα χαρακτών, χωρίς να καταβάλει πραγματικά απαγορευτικές τιμές, για να πλησιάσει – έστω και από απόσταση – τις γνωστές παλιές συλλογές στα μεγάλα καλλιτεχνικά κέντρα της Δυτικής Ευρώπης και της Αμερικής. Η συλλογή της Εθνικής Πινακοθήκης με το υλικό της μπορεί, ωστόσο, να δώσει μια γεύση, και τελικά ίσως το άρωμα της αξιόλογης αυτής κατηγορίας της τέχνης.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΙΚΑ

Τα μεγάλα κρατικά μουσεία επιδιώκουν, για καθαρά επιστημονικούς λόγους, να έχουν πληρότητα του έργου των καλλιτεχνών· βέβαια, πρώτ' απ' όλα των μεγάλων και αναγνωρισμένων για την πολύτιμη αισθητική αξία τους, αλλά και των «ησσόνων», για την αντιπροσώπευση της πολιτιστικής έκφρασης μιας εποχής, ενός ρυθμού, μιας τάσης. Αλλ' όχι μόνον μια πλήρη σειρά μα και καλά αντίτυπα επιδιώκουν τα μουσεία – μάλιστα όσο το δυνατόν καλύτερα. Ζητούνται λοιπόν με πάθος πολλές φορές τα *πρώτα τραβήγματα*, γιατί αυτά αποδίδουν καθαρά και με απόλυτη ακρίβεια το σχέδιο, το πρωτότυπο έργο του καλλιτέχνη, στο σκαλισμένο ή χαραγμένο υλικό, πριν ταλαιπωρηθεί από τα πιεστήρια· γιατί με τις πιέσεις το έργο υφίσταται ορισμένες αλλοιώσεις – ελάχιστες φυσικά, αδιόρατες σχεδόν – ενώ οι λεπτότερες χαράξεις υφίστανται βέβαια τη μεγαλύτερη σχετικά αλλοίωση. Έπειτα, είναι συνήθεια στους καλλιτέχνες να διορθώνουν ως την τελευταία στιγμή. (Παλιότερα, οι καλλιτέχνες πήγαιναν την παραμονή ακόμη του ανοίγματος στην έκθεση, με μπογιές και βερνίκι. Πολλοί είχαν πάντα να προσθέσουν καμιά πινελιά και τελικά περνούσαν το βερνίκι, εξ ου και η λέξη βερνισάζ – vernissage την τελευταία στιγμή). Και οι χαρακτες δικαιολογημένα αδημονούσαν να δουν το τυπωμένο αποτέλεσμα γιατί όσο το δούλευαν μετέφεραν ανάποδα (δηλ. αριστερά-δεξιά) την εικόνα, έτσι που μόνο πια στο τύπωμα θα πιστοποιούσαν αν το έργο είχε βγει σωστά σύμφωνα με την αρχική τους σκέψη. Είναι γνωστό πως αν αντιστραφεί μια εικόνα αλλάζει ουσιαστικά, όχι τόσο ως προς το θέμα, όσο ως προς την οργάνωση του πίνακα, στοιχείο βασικό, που στηρίζεται καθαρά στην ευαισθησία και μόνο του καλλιτέχνη¹. Οι χαρακτες λοιπόν τύχαινε να κάνουν μικρότερες ή μεγαλύτερες διορθώσεις, και κάθε φορά ξανατύπωναν ώσπου να ικανοποιηθούν. Για κάθε διόρθωση έβγαине φυσικά ένα ή και περισσότερα δοκίμια. Γι' αυτόν το λόγο ακριβώς, τα πρώτα τραβήγματα είναι σπανιότατα, και η απόκτησή τους ικανοποιεί τη φιλοδοξία του ειδικευμένου αγοραστή και συλλέκτη. Τα διάφορα λοιπόν τραβήγματα, δηλαδή οι φάσεις αυτές με τις διορθώσεις του καλλιτέχνη είναι περιζήτητα. (Για τη λέξη «φάση» έχει επικρατήσει ο γαλλικός όρος ετά «état» (1er, 2ème, 3ème...état)· στον κατάλογο αυτόν χρησιμοποιήθηκε η λέξη «φάση»).

Εδώ θα πρέπει να σημειωθεί μια χαρακτηριστική λεπτομέρεια: όταν χαράζε-

ται η χάλκινη πλάκα, το καλέμι προκαλεί στα πλάγια του αυλακιού που σχηματίζεται μικρές, λεπτότατες τριχοειδείς εξοχές, «μουστάκια» τα λένε οι συλλέκτες. Όταν λοιπόν στο τύπωμα διακρίνεται ακόμη η παρουσία του «μουστακιού», το αντίτυπο έχει πολύ μεγαλύτερη αξία.

Μιά ακόμη περίπτωση που παρουσιάζει ενδιαφέρον. Μπορεί από ένα έργο γνωστού χαρακτή να έχουν διασωθεί περισσότερες, ας πούμε έξι φάσεις (συμβαίνει κάποτε να υπάρχουν και πολύ περισσότερες, 10 - 15, και ακόμα υποδιαιρέσεις των φάσεων). Η έκτη ή τελευταία, που θεωρήθηκε οριστική, κυκλοφόρησε σε περισσότερα αντίτυπα. Μπορεί τώρα από την 5η φάση να έχει σωθεί ένα μόνο αντίτυπο, και η διαφορά μεταξύ της πέμπτης και της έκτης φάσης να είναι μια ή δυό μόνο λεπτότατες γραμμές. Αν βρεθεί δεύτερο της 5ης φάσης θα πληρωθεί πανάκριβα.

Σε ορισμένες περιπτώσεις, όταν οι μεταβολές είναι εκτεταμένες, τότε βέβαια οι φάσεις έχουν ιδιαίτερη σημασία για την παρακολούθηση της καλλιτεχνικής αντίληψης του καλλιτέχνη. Ο Ρέμπραντ π.χ. σχεδίασε στην πρώτη φάση για την «Έγερση του Λαζάρου» μια γυναικεία μορφή που βγαίνει από δεξιά κάτω, σχεδόν ολόκληρη. Στις επόμενες φάσεις (και υπάρχουν αρκετές) άφησε να προεξέχει ένα μικρότερο τμήμα της γυναίκας. Στο έργο αυτό υπάρχουν, κοντά στη σημαντικότερη αυτή τροποποίηση, και άλλες μικρότερες παραλλαγές που δύσκολα διακρίνονται. Εδώ βλέπει κανείς πως ο καλλιτέχνης ήθελε πραγματικά ν' αλλάξει τη σύνθεση του έργου. Έτσι η παραβολή των δύο ή και περισσότερων φάσεων (αρχικών και μεταγενέστερων) φανερώνει μια ενδιαφέρουσα διερεύνηση του καλλιτέχνη για να πετύχει την αρτιότερη κατά την αντίληψή του μορφή². Αλλά μήπως και η προηγούμενη περίπτωση, με την ελάχιστη διαφορά ανάμεσα στην πέμπτη και στην έκτη «φάση», δεν δείχνει όλη την προσοχή, όλη τη λεπτότατη ευαισθησία του καλλιτέχνη, που προσθέτει μια γραμμή, την έλλειψη της οποίας και ο πιο εξοικειωμένος με τον τρόπο της εργασίας του καλλιτέχνη δεν θα μπορούσε ίσως να εντοπίσει; Σ' αυτό λοιπόν το σημείο συγκεντρώνεται η σημασία, η ιδιαίτερη αξία του ευαίσθητου χαρακτήρα. Κάθε γραμμή είναι σαν μια νότα σε μια ολόκληρη συμφωνία, ίσως κάτι λιγότερο ακόμα, γεγονός που δείχνει πόση επιμέλεια, συγκέντρωση, σαφή αντίληψη για την άρτια εκτέλεση ως την τελευταία λεπτομέρεια απέδιδαν οι καλλιτέχνες αυτοί στη δουλειά τους. Αυτή λοιπόν την άρτια εκτέλεση καλούμεθα εμείς, οι τρίτοι ν' αναγνωρίσουμε, να εκτιμήσουμε, και να λάβουμε έτσι μέρος στην πνευματική αυτή χαρά.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΧΑΡΑΚΤΙΚΗΣ

Η χαρακτηριστική εκφράζεται κυρίως με τη γραμμή. Βέβαια, στα νεώτερα χρόνια το χρώμα έδωσε αριστοτεχνικά δείγματα στα χαρακτηριστικά έργα, και στις τρεις τεχνικές (Ξυλογραφία, Χαλκογραφία, Λιθογραφία). Το ουσιωδέστερο όμως γνώρισμα παραμένει η γραμμή.

Η παλαιότερη μορφή χαρακτηριστικής στην Ευρώπη εμφανίστηκε με την ξυλογραφία. Η τεχνική της συνίσταται στο να αφαιρεθεί η επιφάνεια τμήματος μιας

ξύλινης πλάκας, και να μείνουν μόνο οι απαραίτητες εκείνες γραμμές που αποτελούν το θέμα, με τελικό σκοπό να μελανωθεί η πλάκα. Το μελάνωμα γίνεται συνήθως με κύλινδρο· έτσι, ό,τι δεν αφαιρέθηκε από την πλάκα, θα τυπωθεί στο χαρτί μαύρο. Αργότερα διαμορφώθηκαν πολυπλοκότερες τεχνικές που αποτελούν ιδιαίτερο και εκτεταμένο θέμα³.

Η *ξυλογραφία* στηρίζεται στην τεχνική σταμπωτών υφασμάτων που φθάνει πίσω ως τον 4ο αιώνα μ.Χ. ή και παλαιότερα, και επέζησε ως τον 19ο. Σήμερα εμφανίζεται και πάλι. Η πρακτική πλευρά της ξυλογραφίας όμως μπόρεσε να πραγματοποιηθεί στην Ευρώπη μόνο όταν στα μέσα του 14ου αιώνα εμφανίστηκε και επικράτησε η χρήση του χαρτιού, και ενισχύθηκε από την επιθυμία του Δυτικού κόσμου να έχει κι αυτός ιδιωτικά εικόνες Αγίων στο σπίτι του. Το χαρτί άλλωστε διευκόλυνε και τη χρήση «φυλαχτών» που φορούσαν οι πιστοί απάνω τους, τυλιγμένα σε σωληνάκια.

Η ξυλογραφία εμφανίζεται στην αρχή με μονόφυλλα, σε περιοχές γερμανικές, γαλλικές και ολλανδικές. Το 1430 εμφανίζονται φύλλα δεμένα σε τόμους και το 1460 εισχωρεί στο τυπωμένο πια βιβλίο. Οι εικόνες ήταν συνήθως επιχρωματισμένες, αλλά στις αρχές του 16ου αιώνα αποκτούν την αυτοτέλειά τους χωρίς χρώμα. Στα νεώτερα χρόνια, ο εξπρεσιονισμός χρησιμοποίησε πάλι με ένταση το χρώμα στην ξυλογραφία, μέσ' από μια πολύπλοκη τώρα διαδικασία. Ένα από τα σημαντικότερα έργα ξυλογραφίας, είναι η «Αποκάλυψη» του Ντύρερ που χρονολογείται το 1498.

Η ξυλογραφία έχει μια αδρή, απλή γλώσσα. Είναι ρωμαλέα, έχει μια αμεσότητα στην έκφραση, στενά συνυφασμένη με την ύλη της. Δεν έχει παιχνιδίσματα, φευγαλέες «όψεις». Δεν δίνει προοπτικές εικόνες με βάθος, κρατάει ένα μάλλον επίπεδο χώρο για τις σκηνές που χρειάζεται το θέμα της. Μιλάει με σταθερά μέσα. Δεν καταφεύγει σε λεπτές φυγές. Το ξύλο είναι ένα υλικό που δεν επιδέχεται λάθη, ο ξυλογράφος πρέπει δηλαδή να είναι πολύ βέβαιος για τη χάραξή του, το πάχος της γραμμής ή τις αυξομειώσεις της, την καθαρή ευθεία ή τις διακυμάνσεις της. Με λίγες γραμμές πρέπει να πει πολλά και ουσιώδη τόσο για το θέμα, όσο και για την πνευματική υπόσταση του έργου.

Η *χαλκογραφία* εμφανίζεται χρονολογικά μετά την ξυλογραφία: μετά το πρώτο τρίτο του 15ου αιώνα. Η εύρεσή της οφείλεται σε ένα πρόσωπο πιθανότατα της νοτιοδυτικής Γερμανίας, το 1440, τον «Μάστορα της Τράπουλας», που προερχόταν μάλλον από κύκλο χρυσοχόων. Ο Μάστορας E.S. μαζί με τον Σονγκάουερ είναι οι παλαιότεροι ζωγράφοι που κατέγιναν με τη χαλκογραφία. Ο Ντύρερ τη βελτίωσε και την ανύψωσε. Ακολουθούν μορφές σαν τον Ολλανδό Λούκας βαν Λάϊντεν, που εργάστηκε με απaráμιλλη ευγένεια και στον χαλκό, και τον Ιταλό Μαρκαντόνιο Ραϊμόντι που μετέφερε και διέδωσε με τη χαλκογραφία τα έργα του Ραφαήλου⁴. Στον 17ο αιώνα ένας κολοσσός της χαλκογραφίας, ο μεγάλος Ρέμπραντ χάραξε τριακόσιες περίπου χαλκογραφίες (οξυγραφίες). Με μια ακαταπόνητη εργασία ανύψωσε την τεχνική αυτή. Παράλληλα σχεδόν εμφανίστηκαν και Γάλλοι σημαντικοί χαρακτές, όπως ο Καλλό και ο ζωγράφος Λορραίν. Ακολουθεί μια μεγάλη μορφή στη ζωγραφική και χαλκογραφία προς το τέλος του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα, ο

χαριτωμένος αλλά και πολύ πικρός Γκόγια. Στον 19ο αιώνα πια, με τους Κορό, Ντελακρουά και τους Ιμπρεσιονιστές, η χαλκογραφία παρουσιάζει μια νέα άνθηση.

Με μυτερό καλέμι χαράζονται οι γραμμές του σχεδίου πάνω στην επιφάνεια της χάλκινης πλάκας, τ' αυλάκια που σχηματίζονται γεμίζουν με χρώμα, κι αφού καθαριστεί η λεία επιφάνεια της πλάκας, το χρώμα που έμεινε στις χαραγμένες γραμμές θ' αποτυπωθεί στο χαρτί. Μια άλλη τεχνική της χαλκογραφίας είναι η *οξυγραφία* (γαλλ.: eau-forte, γερμ.: Radierung). Εδώ η πλάκα σκεπάζεται ολόκληρη με μια αδιάβρωτη από οξέα ασφατική μάζα και ο χαρακτήρας αφαιρεί με κατάλληλο εργαλείο τόση μόνο από τη μάζα, όση ανταποκρίνεται στις γραμμές του σχεδίου, ωστόσο φανεί η επιφάνεια της πλάκας. Τότε χύνεται το οξύ που διαβρώνει την πλάκα. Όσο περισσότερο μείνει το οξύ, τόσο βαθύτερα τρώγεται το μέταλλο. Μετά αφαιρείται η μάζα, η πλάκα μελανώνεται και τυπώνεται. Μια ακόμη τεχνική είναι η ακουατίνα, που μπορεί να αποδώσει μεγαλύτερη γκάμα διαβαθμίσεων σε επιφάνειες. Αλλά για να περιγραφούν όλες αυτές οι τεχνικές απαιτούνται πολλές σελίδες, που δεν χωρούν στα πλαίσια του σύντομου αυτού σημειώματος.

Στη χαλκογραφία η λεπτή γραμμή είναι ποίηση δοσμένη σε σχήμα ή καλύτερα ακόμη, είναι η λυρική της έκφραση. Ξέρει να δείχνει με ευγένεια την πολύτροπη ευλυγισία, τις πιο μαλακές, τρυφερές σάρκες, ή τις πλούσιες, ξέπλεκες, ηδονικές κόμες στις Σουζάννες, και σ' άλλες ανάλογες μορφές. Με ασύλληπτες αποκλίσεις, η γραμμή υποβάλλει την έκφραση της συγκρατημένης χαράς ή λύπης, αλλά και τις ρυτίδες φανερώνει σε γέρους, και τις πτυχές στους κορμούς και τα κλαριά των δέντρων, που αποδίδονται πότε εύκαμπτα και πότε ρωμαλέα. Τα έργα αυτά, όχι τόσο για το θεματικό τους ενδιαφέρον, όσο για την κατανομή του φωτός, την κλιμάκωση στην ένταση των τόνων, τον ρυθμό των στοιχείων που τα συνθέτουν και την κατάταξή τους στο περιβάλλον τους, την καλά οργανωμένη υπόστασή τους, την αρμονική ενότητα του συνόλου, είχαν και έχουν μεγάλη απήχηση και διάδοση. Και είναι φυσικό, αφού είναι έργα μεγάλων καλλιτεχνών όπως του Ντύρερ (βλ. τα «Πάθη» του σε χαλκογραφία (1507 - 1513), των Ρέμπραντ, Γκόγια, Πικάσσο και ένα πλήθος άλλων αξίων χαλκογράφων για τέσσερεις περίπου αιώνες συνεχώς, ως σήμερα.

Η *λιθογραφία* ανακαλύφθηκε το 1796 - 98 στο Μόναχο, όχι όμως για καλλιτεχνική χρήση, αλλά για πρακτικούς σκοπούς. Αξιοποιήθηκε τον 19ο αιώνα, κυρίως από τους Γάλλους, αρχίζοντας από τους Ένγκρ, Σασεριώ, Ζερικώ, Ντελακρουά, κυρίως όμως από τους Ντωμιέ, Γκαβαρνί, και επίσης με μεγάλη επιτυχία από τους Ιμπρεσιονιστές, και πολύ περισσότερο ακόμη, στο τέλος του περασμένου αιώνα, από τον Τουλούζ-Λωτρέκ. Εξακολουθεί και στις μέρες μας να προσφέρει τις υπηρεσίες της σε πολλούς αναγνωρισμένους καλλιτέχνες.

Η λιθογραφία είναι η πιο ελεύθερη τεχνική, συνήθως χρωματιστή και μάλιστα με δυνατά χρώματα: φωνάζει θαρρείς! Μπορεί να απλωθεί σε μεγάλες επιφάνειες. Διαφέρει από τις δύο άλλες πρεσβύτερες αδελφάδες της στη φύση της δουλειάς, και βέβαια στο υλικό. Αυτό φυσικά δεν πρέπει να θεωρη-

θεί μειωτικό· είναι συνυφασμένο με το χαρακτήρα της και αποτελεί το ιδιαίτερο, δυναμικό, χαρακτηριστικό της γνώρισμα. Η λιθογραφία είναι ευκολότερη στην εκτύπωση και μπορούν να βγουν πολύ περισσότερα αντίτυπα από μια πλάκα, σε σύγκριση με την ξυλογραφία και την χαλκογραφία. Η επεξεργασία εδώ είναι πιο απλή. Δεν είναι ανάγκη ν' αγωνιστεί ο καλλιτέχνης με την αντίσταση του υλικού. Χάρης στο υλικό της, δηλ. στην πορώδη και απορροφητική λιθογραφική πλάκα και το είδος των λιπαρών χρωμάτων που χρησιμοποιούνται, η λιθογραφία έχει και το προτέρημα ν' αποδίδει πιστότερα το έργο του καλλιτέχνη, και πολύ πιο γρήγορα. Έχει μεγαλύτερη ευρύτητα γραμμής και περισσότερη ποικιλία χρωματικών τόνων με πλήθος αποχρώσεων.

Η χαρακτηριστική γενικά, χάρη στις πολλές δυνατότητες που διαθέτει, αποτελεί μια πολύτιμη καλλιτεχνική και πολιτιστική συμβολή, γιατί έχει την ευχέρεια να διαδίδει έργα άριστων καλλιτεχνών σε μια κλίμακα πολύ ευρύτερη από τη μοναδικότητα που συνδέεται με το έργο του γλύπτη και του ζωγράφου. Τα χαρακτηριστικά κατέχουν μια θέση που στέκει πολύ κοντά στο πρωτότυπο, γιατί καλλιτεχνικά, εφ' όσον είναι έργα αναγνωρισμένου καλλιτέχνη, έχουν όλα τα αντίτυπα την ίδια αισθητική αξία με το μοναδικό έργο του καλλιτέχνη που ανήκει στις άλλες κατηγορίες της τέχνης. Το μόνο είναι πως σ' αυτή την περίπτωση, ο αριθμός των αντιτύπων κάνει το χαρακτηριστικό φθηνότερο, όχι όμως κατώτερης ποιότητας.

Η χαρακτηριστική, όπως και οι άλλες κατηγορίες της τέχνης δίνει αναρίθμητα στοιχεία που περιβάλλουν τη ζωή μας, την πραγματική ή την αληθινή, η την αληθοφανή και τις τόσες φανταστικές προεκτάσεις της.

Μαρίνος Γ. Καλλιγιάς

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. σχετικά Heinrich Wölfflin, *Über das Rechts und Links im Bilde*, *Münchener Jahrbücher der bildenden Kunst*, N.F. V., 1928, σ. 213 - 224, καθώς και ανατύπωση στο: «*Gedanken zur Kunstgeschichte*», σ. 82 - 90.

2. Βλ. Προθήκη: ανάτυπα από τις διάφορες φάσεις της «Έγερσης του Λαζάρου» από έκδοση του Dmitri Rovinski, *L'Œuvre gravée de Rembrandt, Reproduction des planches originales dans tous leurs états successifs, 1000 Phototypies sans retouches*, Vol. I. Saint-Petersbourg 1890, πίνακες 228 - 236.

3. Υπάρχει μεγάλη σχετική βιβλιογραφία, καθώς και ειδικά λεξικά για τις ονομασίες όλων των πολυάριθμων στοιχείων που συνδέονται με τη χαρακτηριστική γενικά. Εδώ φυσικά γίνεται λόγος για τις πιο βασικές, τις πιο στοιχειώδεις έννοιες.

4. Τέτοιες χαλκογραφίες χρησιμοποιήθηκαν στον Άθω για τη διακόσμηση της Τράπεζας της Λαύρας και για εικόνες γύρω στα μέσα του 16ου αιώνα.

Πορτογαλικά

Ο παρών κατάλογος περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε για την ανεύρεση των κειμένων που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί. Τα κείμενα αυτά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε για την ανεύρεση των κειμένων που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί. Τα κείμενα αυτά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε για την ανεύρεση των κειμένων που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ

Ο παρών κατάλογος περιλαμβάνει τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε για την ανεύρεση των κειμένων που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί. Τα κείμενα αυτά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε για την ανεύρεση των κειμένων που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί. Τα κείμενα αυτά είναι τα αποτελέσματα της έρευνας που έγινε για την ανεύρεση των κειμένων που αναφέρονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Παρατήρηση

Στον κατάλογο αυτό γίνεται η χρήση ελάχιστων τεχνικών όρων που χρειάζονται κάποια επεξήγηση:

Ακουατίντα (Aquatinta), από τις ιταλικές λέξεις Aqua = νερό και Tinta = χρώμα.

Πρόκειται για μια προέκταση της χαλκογραφίας που εφαρμόστηκε για πρώτη φορά από τον Γάλλο ζωγράφο Ζαν-Μπατίστ Λεπρένς το 1760, και που σαν στόχο είχε την επίτευξη μεγαλύτερης διαφοροποίησης ανοιχτότερων και σκουρότερων τόνων στην επιφάνεια της πλάκας. Από τους μεγαλύτερους τεχνίτες στο είδος αυτό ήταν ο Γκόγια.

Ακιδογραφία: Το χάραγμα πάνω στη χάλκινη πλάκα γίνεται με ένα μυτερό, ατσάλινο καλέμι χωρίς καμιά προετοιμασία. Έτσι μπορούν να χαραχτούν, ανάλογα με την πρόθεση του καλλιτέχνη, από λεπτότατες μέχρι παχιές και βαθιές γραμμές που στην εκτύπωση δίνουν μαλακούς και ζεστούς τόνους. Την τεχνική αυτή χρησιμοποίησε ο Ρέμπραντ, με θαυμαστά αποτελέσματα.

Αβάν λα λετρ (Avant la lettre), λέγονται δοκίμια στα οποία δεν έχουν τυπωθεί ακόμη η υπογραφή και ο τίτλος του έργου, όπως θα γίνει αμέσως στα επόμενα φύλλα. Τα δοκίμια αυτά, επειδή είναι από τα πρώτα, διατηρούν όλη την καθαρότητα της δουλειάς και είναι περιζήτητα.

Οι συντομογραφίες χαρ. ζ. και γλ. σημαίνουν αντίστοιχα χαρακτήρας, ζωγράφος και γλύπτης.

ΠΡΩΙΜΕΣ ΞΥΛΟΓΡΑΦΙΕΣ ΑΝΩΝΥΜΩΝ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

Έξι έγχρωμες ξυλογραφίες από εικονογραφημένη Βίβλο που εκδόθηκε στο Στρασβούργο το 1483.

Διαστ. 9 × 13,4 εκ.

1. Άμπιν και Νάγκαντ
2. Ο Ιωσήφ πουλιέται από τους αδελφούς του στους Ισμηλίτες
3. Ο Δαβίδ χρίζεται βασιλιάς
4. Η μάχη μεταξύ Ροβοάμ και Ιεροβοάμ
5. Από τις Επτά Πληγές του Φαραώ
6. Ο Μωυσής κάνει το βράχο να αναβλύσει νερό

Αρ. έργων 3687/1 - 6

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

Τέσσερις ξυλογραφίες από το ιατροφαρμακευτικό λεξικό «Χόρτους Σανιτάτις», τυπωμένο από τον Γιάκομπ Μάιντεμπαχ στο Μάιντζ το 1491.

Από το δεύτερο μέρος με «θηρία, πουλιά, ψάρια, λίθους».

Διαστ. 31,5 × 20,6 εκ.

7. «Περί λίθων» (Σεράπιος Λίθος)
8. «Περί πτηνών» (Πίραλις, Ψιττακός)
9. «Περί λίθων» (Σάμιος λίθος, Σαρκοφάγος)
10. «Περί πτηνών» (Φοίνιξ, Φιλομένα)
Αρ. έργων 3686/1 - 4

ΑΝΩΝΥΜΟΣ

11. Ο Χριστός θεραπεύει αρρώστους, τέλος του 15ου αιώνα, Γερμανία

Έγχρωμη ξυλογραφία, 25,3 × 18 εκ.

Αρ. έργου 2839

ΑΝΩΝΥΜΟΣ – «Μάστορας της Τράπουλας»

12. Άκοπο φύλλο για τραπουλόχαρτα, μετά το 1500

Χαλκογραφία, 21,5 × 35 εκ.

Αρ. έργου 3519

ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Ξυλογραφία παρμένη από το «Λίμπερ Κρονικάρουμ» («Το βιβλίο των Χρονικών») του Γερμανού γιατρού και ουμανιστή Χάρτμαν Σέντελ. Οι 1809 ξυλογραφίες, εν μέρει πολύχρωμες, προέρχονται από το εργαστήριο του Μίχαελ Βόλγκεμουτ, όπου εμαθήτευσε και ο νεαρός Ντύρερ. Νυρεμβέργη 1493.

13. Η Κωνσταντινούπολη (όχι εκ του φυσικού)

Αρ. έργου 2853

ΑΓΝΩΣΤΟΣ

Προετοιμασία για «ανθίβολο» από ιταλική χαλκογραφία του 17ου αιώνα. Η προετοιμασία αυτή φαίνεται στα πίσω πόδια του αλόγου που είναι διάτρητα από καρφίτσα, ενώ το σχέδιο με πενάκι φανερώνει την πρόθεση του, προφανώς, Έλληνα καλλιτέχνη να ζωγραφίσει έναν έφιππο Άγιο. Η λέξη «ανθίβολο» είναι παραφθορά της λέξης «αντίβολον», σχεδίου ή εικόνας που χρησιμεύει σαν χνάρι για να παίρνονται αντίγραφα.

14. Ο Άγιος Γεώργιος

Διαστ. 21 × 27,5 εκ.

Αρ. έργου 2337

11. Ανώνυμος, 15ος αιώνας. Ο Χριστός θεραπεύει αρρώστους

ΙΤΑΛΙΚΗ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ-ΜΑΝΙΕΡΙΣΜΟΣ

ΜΑΝΤΕΝΙΑ Αντρέα (MANTEGNA, Andrea), 1431 - 1506, Ιταλός ζ. Κύριος εκπρόσωπος της Σχολής της Πάδουας, δυναμικός ζωγράφος μνημειακών έργων· εκτέλεσε πολλά περίφημα έργα, ειδικά τοιχογραφίες. Από τα χαρακτηριστικά του εξέχει η σειρά «Ο Θρίαμβος του Καίσαρα», αντίγραφο των εννέα πινάκων στο Λονδίνο που χρονολογούνται το 1492.

15. *Ηρακλής και Ανταίος*
Χαλκογραφία, 32 × 23 εκ.
Αρ. έργου 2974
16. *Θριαμβική πορεία του Καίσαρα*
Χαλκογραφία, 26,1 × 26,1 εκ.
Αρ. έργου 3521
17. *Οι ελέφαντες*. Από τον «Θρίαμβο του Καίσαρα»
Χαλκογραφία, 26,8 × 26,3 εκ.
Αρ. έργου 3603

ΠΑΡΜΙΤΖΙΑΝΙΝΟ Φραντσέσκο (PARMIGIANINO, Francesco), 1503 - 1540. Ιταλός ζ. Είναι η πιο ιδιόμορφη φυσιογνωμία του ιταλικού Μανιερισμού. Υπερβολικά λεπτές και ψηλές μορφές χαρακτηρίζουν το έργο του. Ένας από τους πρώτους Ιταλούς ζωγράφους που ασχολήθηκε με την οξυγραφία.

18. *Ο Άγιος Ιάκωβος ο Πρεσβύτερος*
Οξυγραφία, 13,1 × 6,3 εκ.
Αρ. έργου 3276
19. *Ο Άγιος Ιάκωβος ο Νεώτερος*
Οξυγραφία, 11,8 × 6,2 εκ.
Αρ. έργου 3277

16. Αντρέα Μαντένια, Θριαμβική πορεία του Καίσαρα

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΧΑΡΑΚΤΕΣ 16ου ΑΙΩΝΑ

ΑΛΝΤΕΓΚΡΕΒΕΡ Χάινριχ (ALDEGREVER, Heinrich), 1502 - 1555. Γερμανός ζ. Τα χαρακτηριστικά του, μικρού συνήθως σχήματος, παρουσιάζουν μίαν αρεστή στο ευρύτερο κοινό εικόνα. Από τα 290 έργα που του αποδίδονται, τα 100 περίπου είναι διακοσμητικά.

20. *Ο Ηρακλής σκοτώνει την Λερναία Ύδρα*, 1550
Χαλκογραφία, 11,2 × 7,3 εκ.
Αρ. έργου 2478
21. *Μήδεια και Ιάσοντας*, 1529
Χαλκογραφία, 11,7 × 7,4 εκ.
Αρ. έργου 2580
22. *Ο Ηρακλής προστατεύει την Ιπποδάμεια από τους Κένταυρους*, 1550
Χαλκογραφία, 10,7 × 6,7 εκ.
Αρ. έργου 2581
23. *«Η Αναισχυντία»*, από τη σειρά «Τα Επτά Θανάσιμα Αμαρτήματα», 1552
Χαλκογραφία, 10,2 × 6,3 εκ.
Αρ. έργου 1595
24. *Η Σουζάννα στο λουτρό*, 1555
Χαλκογραφία, 11,5 × 8 εκ.
Αρ. έργου 3683

ΑΛΤΝΤΟΡΦΕΡ Άλμπρεχτ (ALTDORFER, Albrecht), 1480 - 1538. Γερμανός ζ. Είναι ο πρώτος Ευρωπαίος ζωγράφος που σχεδίασε καθαρά τοπία χωρίς ανθρώπους και που, γενικά, του άρεσε η απόδοση τοπίων. Στις βιβλικές του σκηνές παίρνει ελευθερίες που διασπούν την παράδοση και οδηγούν σε κοσμικές σχεδόν παραστάσεις.

25. *Η ανάπαυση στη φυγή για την Αίγυπτο*, 1525
Οξυγραφία, 9,6 × 4,5 εκ.
Αρ. έργου 2224

26. Ο Σαμφών με τις Πύλες της Γάζης, 1520 - 26
Οξυγραφία, 4,5 × 3,5 εκ.
Αρ. έργου 2414
27. Έξι φύλλα από τα 40 της σειράς «Πτώση και Λύτρωση του Ανθρώπου»,
1515 Ξυλογραφίες, 7,5 × 5,1 εκ.
α) Μαστίγωση
β) Ο Πιλάτος νίπτων τας χείρας του
γ) Ο δρόμος προς τον Γολγοθά
δ) Σταύρωση
ε) Ανύψωση του Σταυρού
στ) Ανάληψη του Σωτήρος
Αρ. έργων 2502
28. Ο Ηρακλής σηκώνει τις Κολώνες της Γάζας, 1520 - 26
Οξυγραφία, 4,3 × 3,3 εκ.
Αρ. έργου 2582

ΚΡΑΝΑΧ Λούκας (CRANACH, Lucas) ο Πρεσβύτερος, 1472 - 1553. Γερμανός ζ. Στη χαρακτηριστική ξεκινά από τις Ξυλογραφίες του Ντύρερ. Τα καλλίτερα έργα του είδους αυτού θεωρούνται όσα έγιναν μεταξύ του 1505 - 1509. Από το 1520 διαθέτει το εργαστήρι του για τη Βίβλο και τον Προτεσταντισμό. Η επίδρασή του κράτησε αρκετό διάστημα μετά το θάνατό του.

29. Ο Άγιος Χριστόφορος (πρώτη φάση), 1506
Ξυλογραφία, 28,1 × 19,4 εκ.
Αρ. έργου 2225

ΛΑΟΥΤΕΝΣΑΚ Χανς, Σέμπαλντ (LAUTENSACK, Hans, Sebald), 1524 - 1561/66. Γερμανός ζ. Ενώ σαν ζωγράφος δεν θεωρείται αξιόλογος, παίρνει σαν χαράκτης μια σημαντική θέση ανάμεσα στους Γερμανούς του 16ου αιώνα, τόσο για την ακρίβεια και πλαστικότητα της γραμμής του όσο και για την μοναδική τεχνική του, στην αναπαράσταση του τοπίου.

30. Τοπίο με πόλη, 1553
Χαλκογραφία, 12 × 17,2 εκ.
Αρ. έργου 2230

ΜΟΝΟΓΡΑΜΜΙΣΤΗΣ Μ.Ζ. Τα αρχικά Μ.Ζ. είναι κατά πάσα πιθανότητα του Βαυαρού ζωγράφου Ματέους Τσάζινγκερ που έδρασε γύρω στο 1500 στο Μόναχο αφήνοντας 22 χαρακτικά. Έχει επηρεαστεί από τον Ντύρερ, του οποίου υπήρξε μάλιστα και ο πρώτος μαθητής, αλλά και από την ιταλική Αναγέννηση.

31. Κονταρομαχίες, περ. 1500
Χαλκογραφία, 22,5 × 31,9 εκ.
Αρ. έργου 2231

ΜΠΕΧΑΜ Μπάρτελ (BEHAM, Barthel), 1502 - 1540. Γερμανός ζ. Αξιόλογος για τις βιβλικές, μυθολογικές αλλά και κοσμικές παραστάσεις του. Μετέχει τόσο της ιταλικής όσο και της γερμανικής Αναγέννησης. Θεωρείται μαθητής του Ντύρερ.

32. *Προσωπείο με δύο αγγελάκια* (διακοσμητικό), 1544
Χαλκογραφία, 5,5 × 7,7 εκ.
Αρ. έργου 2290
33. *Απόλλωνας και Δάφνη*, 1520
Χαλκογραφία, 8,1 × 5 εκ. (αβάν λα λετρ)
Αρ. έργου 3250

ΝΤΥΡΕΡ Άλμπρεχτ (DÜRER, Albrecht), 1471 - 1528. Γερμανός ζ. Μαθητής του χρυσοχόου πατέρα του και του Μίχαελ Βόλγκεμουτ, υπήρξε ένας από τους σημαντικότερους χαρακτές σε ξύλο και χαλκό και γενικότερα μια εντελώς εξέχουσα καλλιτεχνική μορφή. Ταξίδεψε, πράγμα ασυνήθιστο για την εποχή του, τόσο στην Ιταλία (Βενετία), όσο και στην Ολλανδία. Έδρασε στο μεταίχμιο δυο εποχών, του τέλους της γοτθικής και της αρχής της Αναγέννησης. Πράος και άνετος αλλά και ακριβέστατος στην εργασία του, έδωσε όχι μόνο ευρύτητα και πληρότητα στα έργα του αλλά και μια ανώτερη πνευματικότητα. Ήταν εργατικός όσο λίγοι. Άφησε τεράστιο έργο: 70 ζωγραφικούς πίνακες, 100 χαλκογραφίες, 350 ξυλογραφίες και κάπου 900 σχέδια. Θα πρέπει φυσικά να υπολογίσει κανείς τον κόπο και χρόνο που απαιτούντο για την εκτέλεση όλων αυτών των έργων σ' εκείνη την εποχή. Πολύπλευρος και πρωτότυπος, ανανέωσε και προώθησε την τέχνη με μοναδικό τρόπο.

Ξυλογραφίες

34. *Η Αναγγελία στο Ιωακείμ*, 1511
Από τη σειρά με 17 φύλλα: «Ο βίος της Παρθένου»
Διαστ. 31 × 21,6 εκ.
Αρ. έργου 2226
35. *Η Συνάντηση στη Χρυσή Πύλη*, 1504
Από τη σειρά με 17 φύλλα: «Ο βίος της Παρθένου»
Διαστ. 29,8 × 20,5 εκ.
Αρ. έργου 2592
36. *Τα Εισόδια της Θεοτόκου*, 1504/5
Από τη σειρά με 17 φύλλα: «Ο βίος της Παρθένου»
Διαστ. 30 × 21,5 εκ.
Αρ. έργου 2227
37. *Ο Αποκεφαλισμός του Ιωάννη*, 1510
Διαστ. 24,5 × 16,3 εκ.
Αρ. έργου 2228
38. *Η Αιχμαλωσία του Χριστού*, 1510
Από τα «Πάθη» σε μεγάλο σχήμα
Διαστ. 45 × 28,5 εκ.
Αρ. έργου 2498

39. *Το όραμα του Ιωάννη με τον Χριστό και τα επτά κηροπήγια*, 1496/98
Από την «Αποκάλυψη του Ιωάννη»
Διαστ. 39,5 × 28 εκ.
Αρ. έργου 2613
40. *Ο Ιωάννης και οι 24 γέροντες στους ουραμούς*, 1496/98
Από την «Αποκάλυψη του Ιωάννη»
Διαστ. 39 × 27,5 εκ.
Αρ. έργου 2614
41. *Το θαλάσσιο θηρίο και το κερασφόρο κτήνος*, 1496/98
Από την «Αποκάλυψη του Ιωάννη»
Διαστ. 41,5 × 30 εκ.
Αρ. έργου 2499
42. *Η Σταύρωση*
Διαστ. 39,4 × 28,3 εκ.
Αρ. έργου 2594
43. *Ο Ηρακλής σκοτώνει τον Εύρυτο, τον πατέρα της Ιόλης*, περ. 1496
Διαστ. 39,4 × 28,3 εκ.
Αρ. έργου 2586

Χ α λ κ ο γ ρ α φ ί ε ς

44. *Το οικόσημο με τον κόκορα*, 1503
Διαστ. 18,4 × 11,9 εκ.
Αρ. έργου 2229
45. *Η Παναγία με την μαϊμού*, 1497/98
Διαστ. 19 × 12,2 εκ.
Αρ. έργου 2282
46. *Η Παναγία πάνω στην ημισέληνο*, 1514 (σπάνιο!)
Διαστ. 12 × 7,5 εκ.
Αρ. έργου 2289
47. *Η Παναγία με το αχλάδι*, 1511
Διαστ. 15,7 × 10,7 εκ.
Αρ. έργου 2412
48. *Ο Άσωτος Υιός*, περ. 1496
Διαστ. 24,6 × 19 εκ.
Αρ. έργου 2417
49. *Ο Άγιος Χριστόφορος με τον ερημίτη*, 1521
Διαστ. 11,8 × 7,5 εκ.
Αρ. έργου 2501
50. *Το όνειρο του Φιλοσόφου*, (πρώτη φάση), 1497/98
Διαστ. 18,6 × 11,3 εκ.
Αρ. έργου 2587
51. *Τα Θεία Πάθη*, 1507 - 1513
16 φύλλα μικρού σχήματος, 12 × 7,5 εκ.
Αρ. έργου 2650

52. *Αδάμ και Εύα*, 1504 (πρώτη φάση, σπάνιο!)
 Διαστ. 25,5 × 19,7 εκ.
 Αρ. έργου 2831
53. *Ο Άγιος Ιερώνυμος στο σπουδαστήριο του*, 1514 (πρώτη φάση, σπάνιο)
 Διαστ. 24,2 × 18,5 εκ.
 Αρ. έργου 3203
54. *Η Μελαγχολία*, 1514 (δεύτερη φάση)
 Διαστ. 24,3 × 18,6 εκ.
 Αρ. έργου 3295

Από νεώτερες ανατυπώσεις

55. *Η Παναγία με τη μαϊμού* (19ος αιώνας)
 Διαστ. 23,7 × 16,5 εκ.
 Αρ. έργου 1235B/3
56. *Η Μελαγχολία* («πλαστογραφία» του Ολλανδού Γιάν Βίριξ), 1602
 Διαστ. 29 × 33 εκ.
 Αρ. έργου 1277

ΣΟΝΓΚΑΟΥΕΡ Μάρτιν (SCHONGAUER, Martin) 1425/45 - 1491. Γερμανός ζ. Ένας από τους πρωτοπόρους χαρακτές με σημαντικό έργο· δείχνει ανάπτυξη της τεχνικής της χαρακτικής, δίνοντας μια εξατομικευμένη έκφραση στα πρόσωπα, ενώ παράλληλα αποτολμά και μια νέα ερμηνεία στις συνθέσεις του.

57. *Ο Χριστός στο Όρος των Ελαιών*
 Χαλκογραφία, 16,5 × 11,6 εκ.
 Αρ. έργου 3273

ΣΤΕΡ Νίκλας (STOER, Niklas), πεθαίνει το 1562/63. Επηρεάστηκε φανερά από τον Μπέχαμ. Έγινε γνωστός την εποχή των αγροτικών εξεγέρσεων στη Γερμανία από τις εικονογραφημένες προκηρύξεις του, γεγονός που τον ανάγκαζε να δουλεύει γρήγορα και να δανείζεται καμιά φορά από έτοιμα θέματα. Οι ξυλογραφίες του μοιάζουν έτσι χοντροκομμένες.

58. *Οπλίτης μισθοφόρος*, 1530 - 40
 Ξυλογραφία, 27,7 × 16,4 εκ.
 Αρ. έργου 2232

ΧΟΛΛΑΡ Βέντσελ (HOLLAR, Wenzel), 1607 - 1667. Βοημός ζ. Άφησε τεράστιο χαρακτηριστικό έργο πίσω του, τουλάχιστον 3000 μικρές χαλκογραφίες. Έκανε σωστότατα αντίγραφα πινάκων και γενικά η δουλειά του δείχνει εξαιρετική επιμέλεια. Το έργο που εκτίθεται φαίνεται σαν σύγχρονό μας.

59. *Νεκρή φύση με γούνες και στολίδια*, 1642
 Οξυγραφία, 11,4 × 21 εκ.
 Αρ. έργου 2589

*Dep̄mit ingenuas animi caligine vires
Contemp̄trix summi spurca Libido Dei*

29. Λούκας Κράναχ, Ο Άγιος Χριστόφορος, 1506

33. Μάρτελ Μπέχαμ,
Απόλλωνας και Δάφνη, 1520

34. Άλμπρεχτ Ντύρερ, Η αναγγελία στον Ιωακείμ, 1511

39. Άλμπρεχτ Ντύρερ, Το όραμα του Ιωάννη με το Χριστό και τα επτά κηροπήγια, 1496/98

45. Άλμπρεχτ Ντύρερ, Η Παναγία με τη μαϊμού, 1497/98

53. Άλμπρεχτ Ντύρερ, Ο Άγιος Ιερώνυμος στο σπουδαστήριό του, 1514

57. Μάρτιν Σονγκάουερ, Ο Χριστός στο Όρος των Ελαιών

ΦΛΑΜΑΝΔΟΙ-ΟΛΛΑΝΔΟΙ

ΒΑΝ ΛΑΪΝΤΕΝ Λούκας (VAN LEYDEN, Lucas), 1494 - 1533. Ολλανδός ζ. Διακρίνεται για την πρωτοτυπία στη σύνθεση και για τα τεχνικά προτερήματα. Λεπτή και ευγενικιά χάραξη χαρακτηρίζει τη δουλειά του.

60. *Η Συνάντηση Παναγίας και Ελισάβετ*

Χαλκογραφία, 11,2 × 8,6 εκ.

Αρ. έργου 3204

ΛΙΒΕΝΣ Γιαν (LIEVENS, Jan), 1607 - 1674. Ολλανδός ζ. Δέχτηκε έντονες επιδράσεις από τον Ρέμπραντ. Ζωγράφησε κυρίως πορτραίτα και θρησκευτικές σκηνές.

61. *Πορτραίτο άνδρα με γένεια*

Οξυγραφία, 18,5 × 15,6 εκ.

Αρ. έργου 3518

ΜΠΡΟΪΓΚΕΛ Πήτερ (BRUEGHEL, Pieter) ο Πρεσβύτερος, 1525 - 1569. Ολλανδός ζ. Το σπουδαιότερο μέλος μιας ολόκληρης οικογένειας καλλιτεχνών. Ταξιδεύει στην Ιταλία και φτάνει μέχρι τη Σικελία. Σταματά στη Ρώμη και επιστρέφοντας στην Ελβετία, δέχεται επιδράσεις από τον Ιερώνυμο Μπος. Έχει στο ενεργητικό του 300 περίπου χαρακτηριστικά έργα. Τα έργα που εκδίδονται δεν έχουν χαραχτεί από τον ίδιο.

62. *Πολεμικά πλοία, 1564*

Χαλκογραφία, 24,5 × 19,5 εκ. χαρ. από τον Γκ. Χόφναγκελ, πρώτη φάση

Αρ. έργου 2583

63. *«Η τεμπελιά» 1558. Από τη σειρά «Τα Επτά Θανάσιμα Αμαρτήματα»*

χαρ. από τον Χ. Κοκ

Χαλκογραφία, 22,9 × 29,9 εκ.

Αρ. έργου 3278

64. «Ο Μισάνθρωπος ληστευόμενος από τον κόσμο», 1547. Από τη σειρά των «Φλαμανδικών παροιμιών», χαρ. από τον Γιάν Βίριξ
Χαλκογραφία, διάμετρος 17,7 εκ.
Αρ. έργου 3502
65. *Δευτέρα Παρουσία*, 1558
Χαλκογραφία, 25,8 × 33,1 εκ. χαρ. από τον Χ. Κοκ
Αρ. έργου 3503
66. «Η Φιλανθρωπία», 1559. Από τη σειρά «Οι Επτά Θεολογικές Αρετές»
Χαλκογραφία, 25,5 × 32,7 εκ. χαρ. από τον Χ. Κοκ
Αρ. έργου 3504
67. «Η Πίστις», 1559. Από τη σειρά «Οι Επτά Θεολογικές Αρετές»
Χαλκογραφία, 25,4 × 32,7 εκ. χαρ. από τον Χ. Κοκ
Αρ. έργου 3505

BAN NTAÏK Άντονις (VAN DYCK, Anthonis), 1599 - 1641. Φλαμανδός ζ., μαθητής και συνεργάτης του Ρούμπενς. Ταξίδεψε στην Ιταλία, το 1632 έγινε ζωγράφος στην αυλή του Λονδίνου. Εκτός από την προσεγμένη και αριστοκρατική, καθαρή και ωραία ζωγραφική του, έκανε και μια σειρά οξυγραφιών από προσωπικότητες, τη λεγόμενη «Εικονογραφία», εργασία που προετοίμασε και επεξεργάστηκε κυρίως ο ίδιος και που μέρος της εκτίθεται.

68. *Ο Γιούστους Σούτερμανς*
Οξυγραφία, 37,1 × 28,7 εκ.
Αρ. έργου 2588
69. *Ο Πήτερ Μπρόυγκελ ο Νεώτερος*
Οξυγραφία 34,7 × 23,6 εκ. (ημιτελής)
Αρ. έργου 3275
70. *Ο Γιαν ντε Βαλ*
Οξυγραφία, 34,7 × 24,2 εκ.
Αρ. έργου 3274

ΟΣΤΑΝΤΕ Άντριαν φον (OSTADE, Adrian von), 1610 - 1685. Ολλανδός ζ., μαθητής του Φρανς Χαλς. Χωρίς έντονες γραμμές και στις οξυγραφίες του αλλά με λεπτές κυματιστές χαράξεις, έδωσε την ανέφελη, ήρεμη ζωή του χωριού.

71. *Καπνιστής σε ώρα ανάπαυσης*
Οξυγραφία, 20 × 15,5 εκ.
Αρ. έργου 2413
72. *Αχυρώνας*
Οξυγραφία, 16,5 × 19,9 εκ.
Αρ. έργου 2590
73. *Καμπούρης βιολιστής*
Οξυγραφία, 15,8 × 11,2 εκ.
Αρ. έργου 2591
74. *Ζωγράφος*
Οξυγραφίες, 23,6 × 17,3 εκ.
Αρ. έργου 3247

ΡΕΜΠΡΑΝΤ Χάρμενς βαν Ριν (REMBRANDT, Harmensz van Rijn), 1606 - 1669. Ολλανδός ζ. Εκδηλώνεται σαν καλλιτέχνης πολύπλευρα και δυναμικά. Ισοδύναμος ζωγράφος και χαράκτης. Προ πάντων τον ενδιαφέρουν οι θρησκευτικές σκηνές και το πορτραίτο. Με την εναλλαγή φωτεινών και σκοτεινών επιφανειών, δημιουργεί δραματική ατμόσφαιρα πράγμα που αποδίδει στα έργα του μια ιδιαίτερη πνευματικότητα. Κατατάσσεται ανάμεσα στους σπουδαιότερους καλλιτέχνες και χαρακτες.

75. *Η βάπτιση του ευνούχου*, 1641
Οξυγραφία, 17,8 × 21,3 εκ.
Αρ. έργου 1410
76. *Αυτοπροσωπογραφία με φτερό*, 1638
Οξυγραφία, 13 × 10,5 εκ.
Αρ. έργου 2323
77. *Αυτοπροσωπογραφία με μπερέ*, 1638
Οξυγραφία, 9,5 × 6 εκ.
Αρ. έργου 2415
78. *Ο λιθοβολισμός του Αγίου Στεφάνου*, 1635
Οξυγραφία, 9,8 × 8,6 εκ.
Αρ. έργου 2474
79. *Ο Άγγελος εγκαταλείπει την οικογένεια του Τοβία*, 1641
Οξυγραφία, 10,3 × 15,5 εκ.
Αρ. έργου 2475
80. *Ο Χριστός διώχνει τους εμπόρους από το Ναό*, 1635
Οξυγραφία, 14,2 × 17,5 εκ.
Αρ. έργου 2476α
81. *Αντιστροφή του παραπάνω δοκιμίου*
Οξυγραφία, 13,8 × 17 εκ.
Αρ. έργου 2476β
82. *Η Έγερση του Λαζάρου*, περίπου 1632
Οξυγραφία με ακιδογραφία, 38,3 × 27 (ενδέκατη φάση)
Αρ. έργου 2500
(Στη βιτρίνα εκτίθενται οι ανατυπώσεις όλων των φάσεων από την έκδοση του Dmitri Rovinsky, «L'Œuvre gravée de Rembrandt...», Πετρούπολη 1890, τομ. I, πίνακες 228 - 236)
83. *Ο Άγιος Ιερώνυμος σε ορεινό τοπίο*, 1653
Οξυγραφία, 26 × 21 εκ.
Αρ. έργου 2832
84. *Ο Άγιος Ιερώνυμος με κορμό ιτιάς*, 1648 (σπάνιο!)
Οξυγραφία, 17,8 × 13,1 εκ.
Αρ. έργου 2998
85. *Οι Τρεις Σταυροί*, 1653
Οξυγραφία και ακιδογραφία, 39,1 × 45,6 εκ. (πέμπτη φάση, σπάνιο!)
Αρ. έργου 3246
86. *Το άστρο των Μάγων*, 1652
Οξυγραφία με ακιδογραφία, 9,5 × 14,2 εκ.
Αρ. έργου 3437

Λούκας Βαν Λάυντεν,
Η Συνάντηση Παναγίας και Ελισάβετ

66. Πήτερ Μπρούγκελ, Η Φιλανθρωπία, 1559

H. ioh. exult.

BRUEGEL. 1559

SPERES TIBI ACCIDERE QVOD ALTERI ACCIDIT, ITA DEMVM EXCITABERIS AD OPEM FERENDAM
SI SVMPSERIS EIVS ANIMVM QVI OPEM TVNC IN MALIS CONSTITVTVS IMPLORAT

PETRVS BREVGEL
ANTVERPIÆ PICTOR RVRALIVM ACTIONVM.

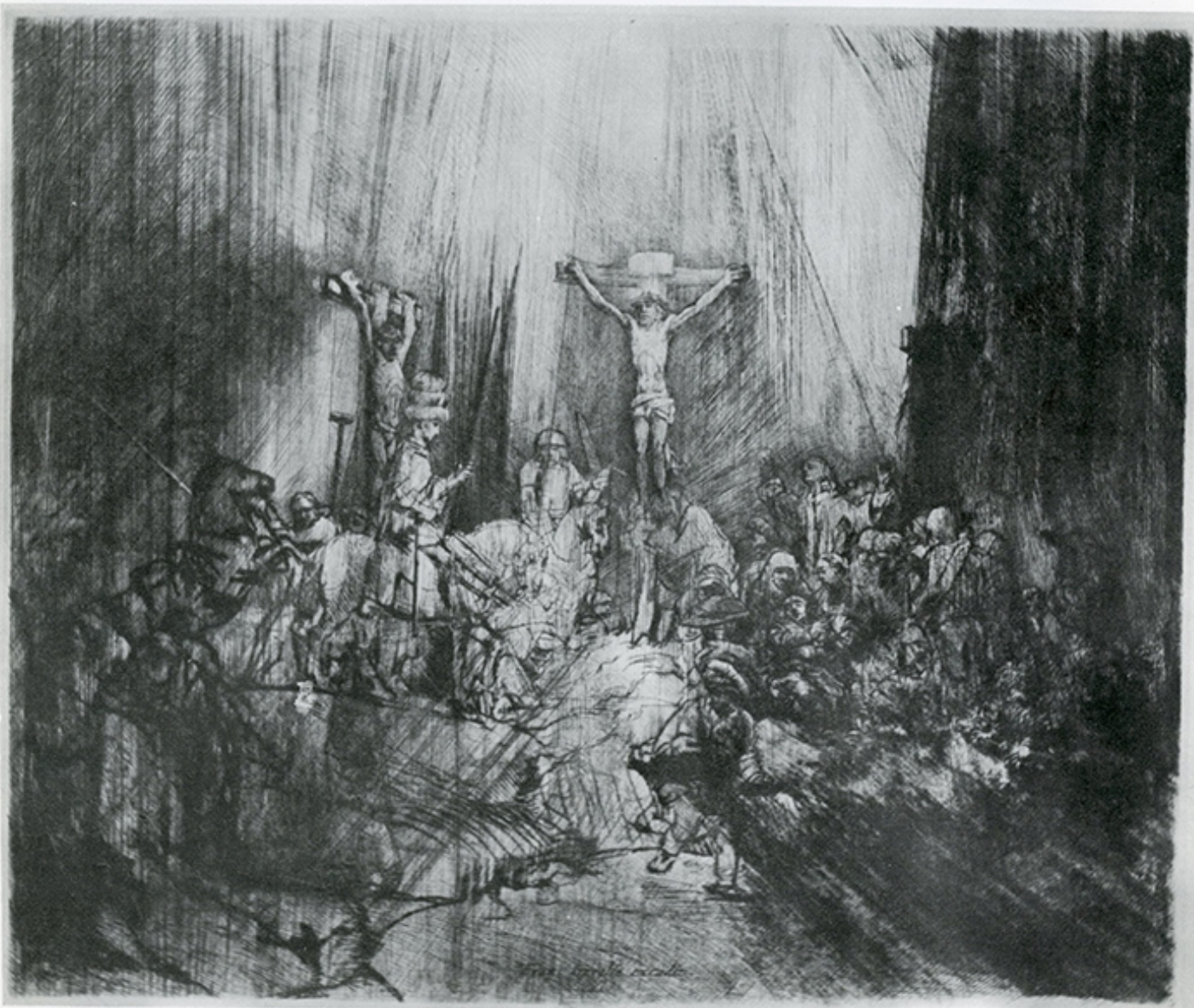
Let us Dick, foot and foot.

83. Χάρμενς βαν Ριν Ρέμπραντ, Ο Άγιος Ιερώνυμος σε ορεινό τοπίο, 1653

85. Χάρμενς βαν Ριν Ρέμπραντ, Οι Τρεις Σταυροί, 1653

Η ΧΑΡΑΚΤΙΚΗ ΤΟΥ 18ου ΑΙΩΝΑ

ΚΑΝΑΛ Αντόνιο (CANAL, Antonio), επωνομαζόμενος Καναλέτο (Canaletto), 1697-1767. Ιταλός ζ. Ζωγράφησε με ακρίβεια πολλές απόψεις της Βενετίας, αποδίδοντας με πολύ ζωντάνια το φως και το ιδιαίτερο ύφος της πατρίδας του.

87. *Αγορά στο λιμάνι της Βενετίας*

Οξυγραφία, 17 × 23,5 εκ.

Αρ. έργου 2584

88. *Τα νέα Δικαστήρια και η εκκλησία του Σαν Τζιμινιάνο στη Βενετία*

Οξυγραφία, 15,3 × 21,8 εκ.

Αρ. έργου 2585

89. *Τόξο με φανάρι*

Χαλκογραφία, 40,7 × 52,6 εκ.

Αρ. έργου 2997

90. *Μέστρε (από τα πρώτα δοκίμια)*

Χαλκογραφία, 38,5 × 57,1 εκ.

Αρ. έργου 3604

91. *Βενετσιάνικη ταράτσα*

Χαλκογραφία, 38,5 × 57,1 εκ.

Αρ. έργου 3682

ΛΟΡΡΑΙΝ Κλωντ (LORRAIN, Claude), 1600 - 1682. Γάλλος ζ. Έζησε αρκετό διάστημα στην Ιταλία. Ευαίσθητος τοπιογράφος, δέχτηκε σημαντικές επιρροές από τον Πουσέν. Δημιούργησε μια ιδεαλιστική εικόνα του τοπίου που είχε μακροχρόνια απήχηση.

92. *Ειδυλλιακή σκηνή*

Οξυγραφία, πρώιμο έργο (αβάν λα λετρ)

Διαστ. 20 × 26 εκ.

Αρ. έργου 2324

ΠΙΡΑΝΕΖΙ Τζοβάνι-Μπατίστα (PIRANESI, Giovanni-Battista), 1720 - 1778. Ιταλός χαρακτήρας και αρχιτέκτων. Στις μεγάλες σχήματος οξυγραφίες σχεδίασε κυρίως μνημεία της Ρώμης και αρχιτεκτονικές μορφές που εκφράζουν μια έντονη, αγχώδη και εξημμένη φαντασία μεγαλόπρεπης μορφής. Τα έργα του είναι συναρπαστικά δείγματα της αναπτυσσόμενης κλασικιστικής νοοτροπίας. Υπάρχουν έντονες αντιθέσεις φωτεινών και σκοτεινών επιφανειών. Τα χαρακτηριστικά του αποδίδουν συχνά την δαιδαλώδη ψυχική του διάθεση. Χάραξε από το 1748 - 1775 137 μνημειακές απόψεις της Ρώμης σε πλάκες μεγάλου σχήματος. Από τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά του είναι οι «Φανταστικές φυλακές» 1750 - 1761 («Carceri d'Invenzione»).

93. *Από τις «Φανταστικές φυλακές», VII*

Οξυγραφία, 74 × 53,5 εκ.

Αρ. έργου 2509

94. Από τις «Φανταστικές φυλακές», Χ
Οξυγραφία, 53,5 × 74 εκ.
Αρ. έργου 2510
95. Το εσωτερικό του Κολοσαίου. Από τις «Όψεις της Ρώμης», 1766
Οξυγραφία, 49 × 74 εκ.
Αρ. έργου 2513
96. Η Πιάτσα Ναβόνα. Από τις «Όψεις της Ρώμης», 1773
Οξυγραφία, 48,1 × 63,7 εκ.
Αρ. έργου 3253
97. Από τις «Φανταστικές φυλακές», ΙΧ
Οξυγραφία, 76 × 54,4 εκ.
Αρ. έργου 3605
98. Ο Άγιος Παύλος εκτός των τειχών. Από τις «Όψεις της Ρώμης», 1749
Οξυγραφία, 51,2 × 70,5 εκ.
Αρ. έργου 3606
99. Η πλατεία του Άγίου Πέτρου στο Βατικανό. Από τις «Όψεις της Ρώμης»,
1748
Οξυγραφία, 46 × 60,2 εκ.
Αρ. έργου 3607

ΡΙΜΠΕΡΑ Χουσέπε ντε (RIBERA, Jusepe de), 1588 - 1652. Ισπανός ζ. Η τεχνική του παρουσιάζει την ιδιαίτερη προσωπικότητα του καλλιτέχνη. Υπήρξε μαθητής του Καραβάτζιο.

100. Επιτάφιος θρήνος
Οξυγραφία, 20,2 × 25,8 εκ.
Αρ. έργου 3319

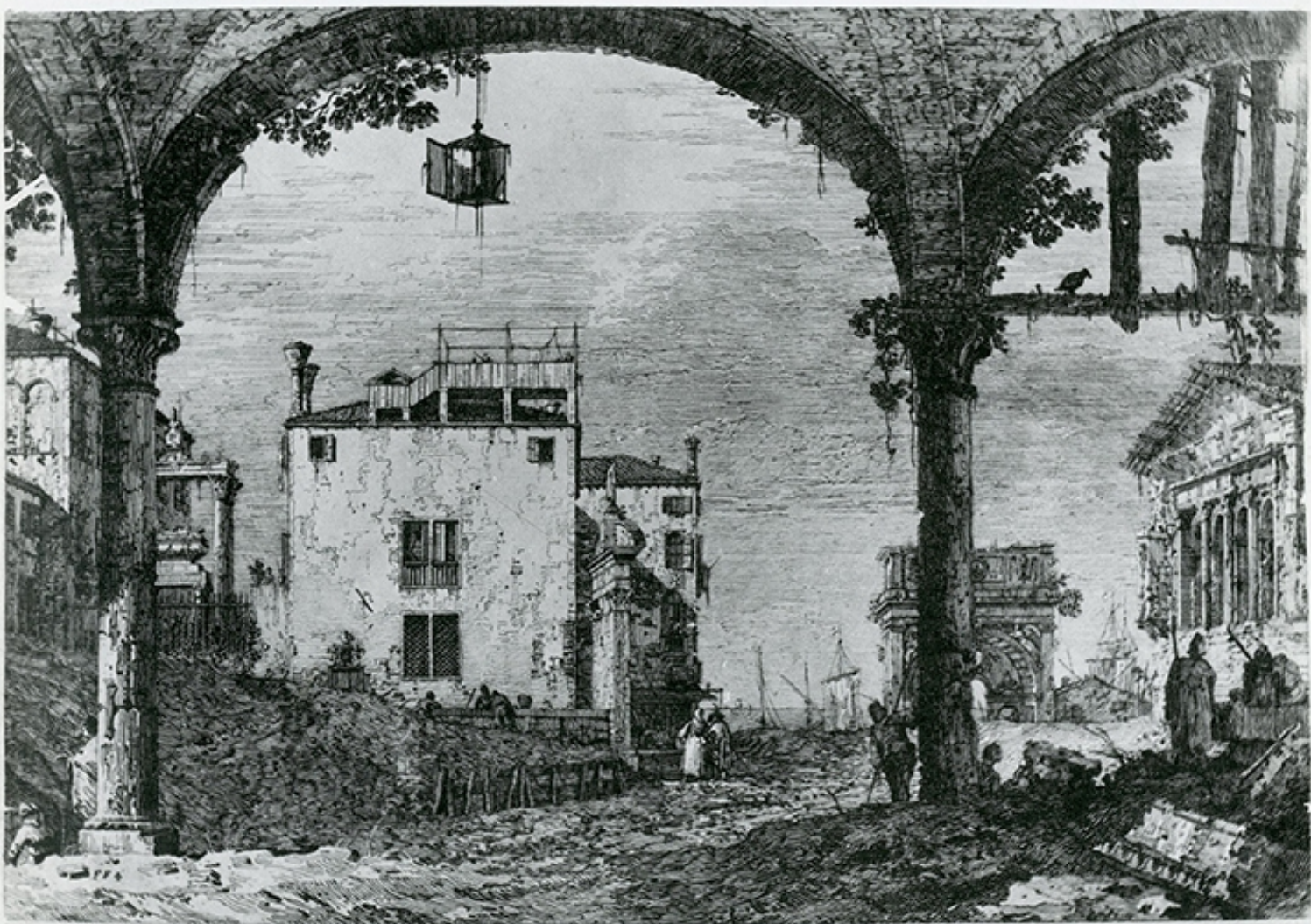
ΤΙΕΠΟΛΟ Τζοβάνι-Μπατίστα (TIEPOLO, Giovanni-Battista), 1696 - 1770. Ιταλός ζ. Παρέδωσε ένα πλούσιο έργο και ιδίως στην τοιχογραφία θαυμάστηκε ευρύτητα. Χαλκογραφίες έκανε λίγες όμως και εδώ φαίνεται η οργανωμένη σύνθεση των θεμάτων του.

101. Αλληγορικές μορφές, 1755 - 58
Οξυγραφία, 32,6 × 24 εκ. από τη σειρά: «Σκέρτσι ντι φαντασία», αβάν
λα λετρ
Αρ. έργου 2325
102. Κεφάλι ανατολίτη
Οξυγραφία, 23,1 × 14,2 εκ.
Αρ. έργου 2477

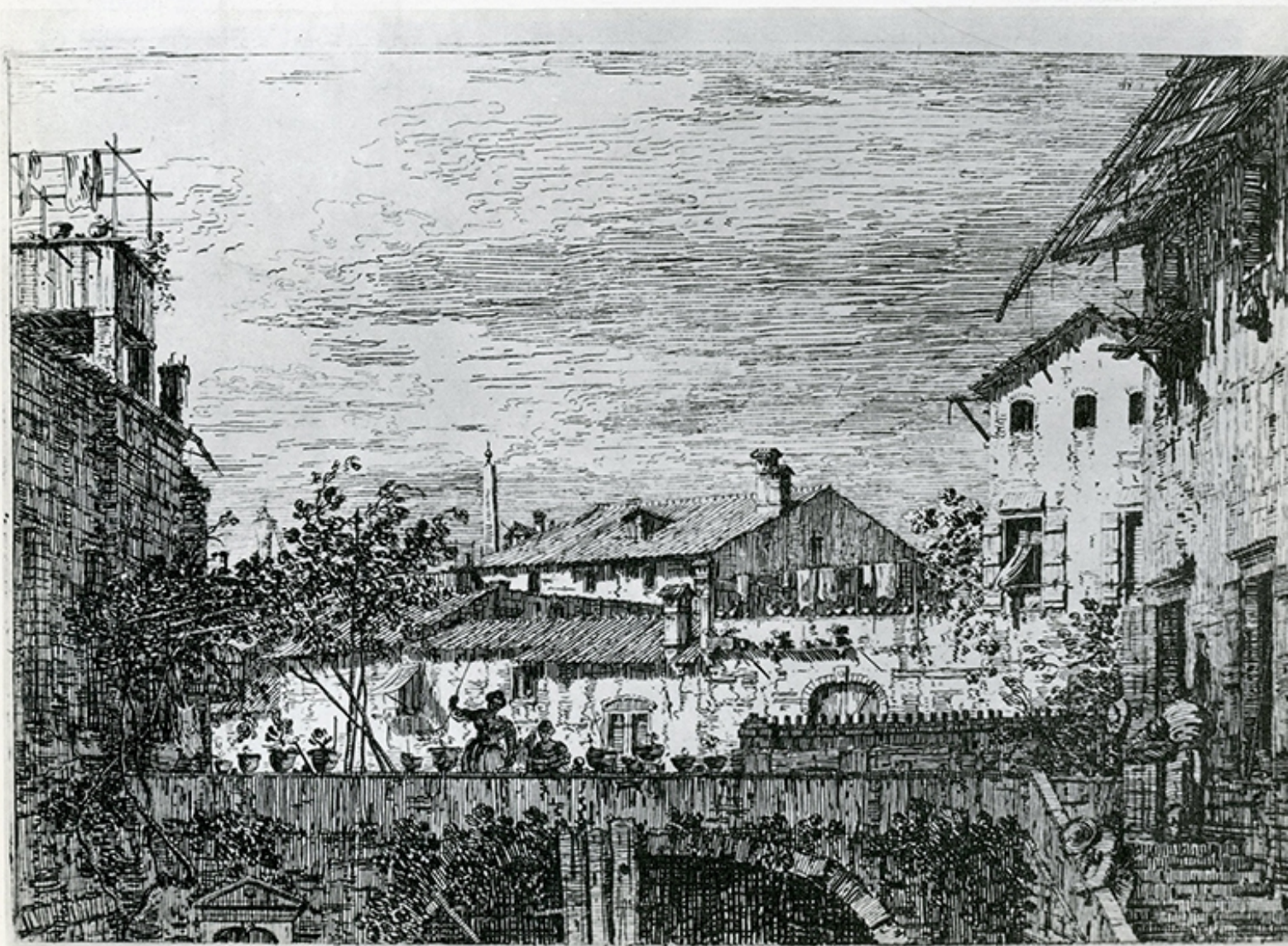
ΦΡΑΓΚΟΝΑΡ Ζαν-Ονορέ (FRAGONARD, Jean-Honoré), 1732 - 1806, Γάλλος ζ., μαθητής του Φρανσουά Μπουσέ. Τρυφερός και χαριτωμένος ζωγράφος του Ροκοκό, στήνει ειδυλλιακές, παιχνιδιάρικες, ζωηρές σκηνές.

103. Τέσσερις βακχικές σκηνές
Οξυγραφίες, 14 × 20,5 (κάθε μία)
Αρ. έργου 2835α-δ

89. Αντόνιο Κανάλ, Τόξο με φανάρι

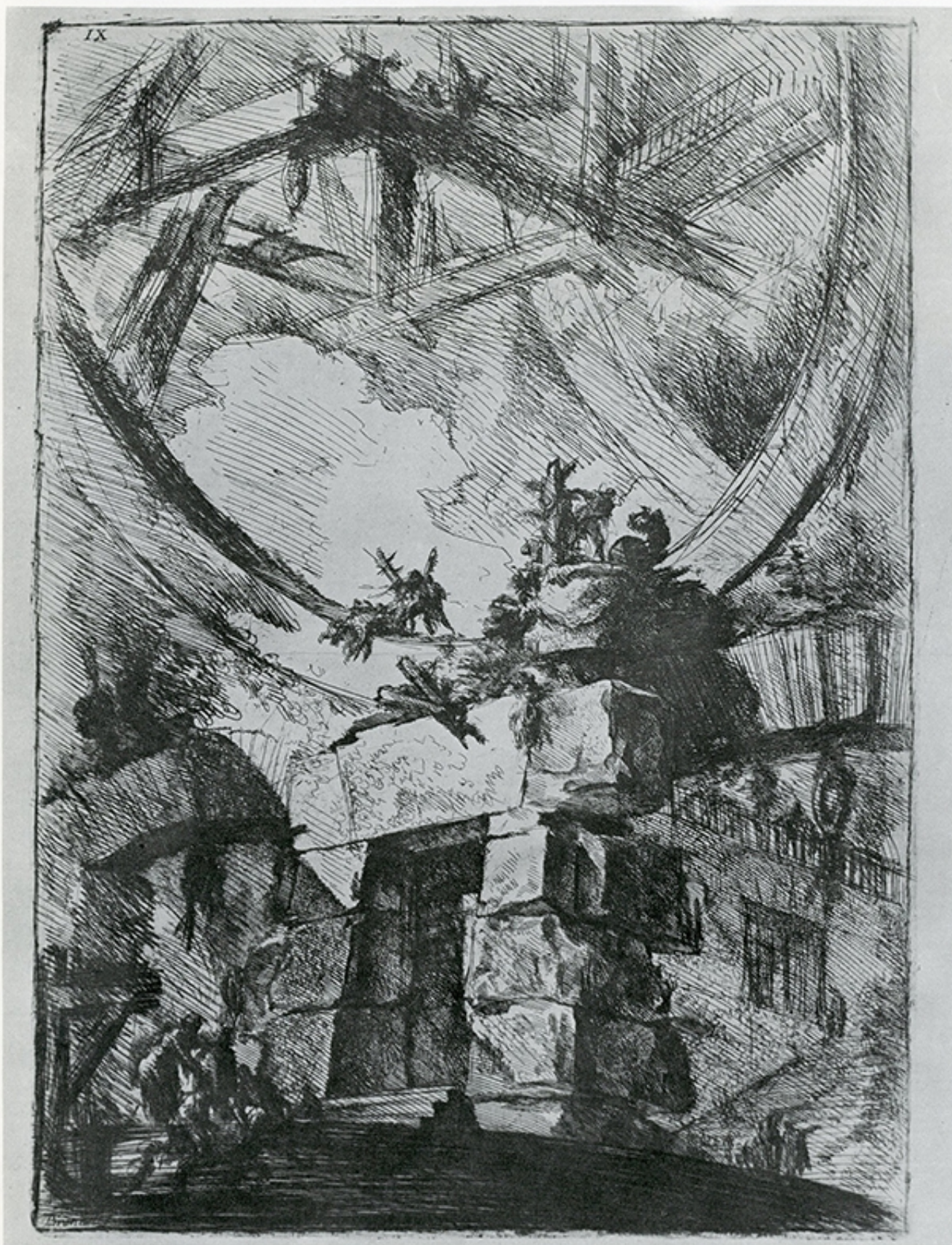
91. Αντόνιο Κανάλ, Βενετσιάνικη τaráτσα

94. Τζοβάνι Μπατίστα Πιρανέζι, Από τις «Φανταστικές Φυλακές», Χ

97. Τζοβάνι-Μπατίστα Πιρανέζι, Από τις «Φανταστικές Φυλακές», ΙΧ

Ο 19ος ΑΙΩΝΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΔΡΟΜΟΙ ΤΟΥ ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΜΟΥ

ΓΚΑΒΑΡΝΙ Πωλ (GAVARNI, Paul), 1804 - 1866. Γάλλος ζ., συνεργάτης στα περιοδικά Σαριβαρί, Φιγκαρό, Καρικατύρ, ασχολήθηκε και με την εικονογράφηση βιβλίων. Αρχικά αντλούσε τα θέματά του από το κοσμικό-αστικό περιβάλλον. Ύστερα από ένα ταξίδι στο Λονδίνο το 1847 - 1851 στράφηκε προς το προλεταριάτο.

104. Χιουμορίστας

Έγχρωμη λιθογραφία, 26,9 × 18,4 εκ.

Αρ. έργου 2339/1

105. Η Δούκισσα d'Abrantes

Λιθογραφία, 31,6 × 24 εκ.

Αρ. έργου 3019/γ

ΓΚΟΓΙΑ Υ ΛΟΥΘΣΙΕΝΤΕΣ Φρανθίσκο Χοσέ ντε (GOYA Y LUCIENTES, Francisco José de), 1746 - 1828. Ισπανός ζ. Νωρίς, το 1798, ονομάστηκε ζωγράφος της αυλής στη Μαδρίτη. Κοντά στην σπινθηροβόλο, ανέμελη και χαριτωμένη, την ανοιχτή και ποικιλόχρωμη ζωγραφική του, ο Γκόγια έδωσε και μian άλλη όψη του κόσμου με την κακία, την ποταπότητα, την ψυχική αθλιότητα, αλλά και τη δαιμονική φαντασία με την ανάλογη βέβαια πνευματική υποδομή, έτσι ώστε να θεωρείται ένας από τους σημαντικότερους καλλιτέχνες-χαρακτες.

106. Αυτοπροσωπογραφία

Οξυγραφία, 29,7 × 20 εκ.

Αρ. έργου 2575/1

Οξυγραφίες με ακουατίιντα

Καπίτσοσ (1793 - 1798)

107. Ο Θεός να τη συγχωρέσει: και ήταν η μάνα της

Διαστ. 29,8 × 20,7 εκ.

Αρ. έργου 2575/16

108. Ο ύπνος της λογικής γεννά τέρατα

Διαστ. 25 × 20,8 εκ.

Αρ. έργου 2575/43

Ταυρομαχία

(από την τρίτη έκδοση του 1855)

109. Ο ίδιος Ceballos, ιππεύοντας έναν ταύρο, μπήγει σ' αυτόν μικρές λόγχες στην αρένα της Μαδρίτης

Διαστ. 31,7 × 43,6 εκ.

Αρ. έργου 2457/24

110. *Ο γενναίος Redon μπήγει το ακόντιο σ' έναν ταύρο και τον σκοτώνει
μ' ένα χτύπημα στην πλατεία της Μαδρίτης*
Διαστ. 31,7 × 43,8 εκ.
Αρ. έργου 2457/28

Τα δεινά του πολέμου
(Από την πρώτη έκδοση του 1863)

111. *Και δεν υπάρχει φάρμακο*
Διαστ. 23,7 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 3423/15
112. *Επωφελούνται*
Διαστ. 24 × 32,6 εκ.
Αρ. έργου 3423/16
113. *Αυτό πάει πολύ*
Διαστ. 23,8 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 3423/31
114. *Γιατί*
Διαστ. 23,8 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 3423/32
115. *Σε τί θα χρησίμευε ένα ζεστό;*
Διαστ. 23,9 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 3423/59
116. *Δεν υπάρχει κανείς που θα μπορούσε να τους βοηθήσει*
Διαστ. 23,9 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 3423/60

Τρέλλες
(Ολόκληρη η σειρά από τη δεύτερη έκδοση του 1864)
Διαστ. 24 × 35 εκ.

117. *Γυναικείες τρέλλες*
Αρ. έργου 3499/1
118. *Τρέλλα φόβου*
Αρ. έργου 3499/2
119. *Γελοία τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/3
120. *Ο Αρχιβλάκας*
Αρ. έργου 3499/4
121. *Η τρέλλα του πετάγματος*
Αρ. έργου 3499/5
122. *Άγρια τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/6
123. *Ακατάστατη τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/7
124. *Οι σακκοφόροι*
Αρ. έργου 3499/8

125. *Ομαδική τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/9
126. *Ξέφρενη τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/10
127. *Φτωχή τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/11
128. *Χαρούμενη τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/12
129. *Τρόπος να πετάς*
Αρ. έργου 3499/13
130. *Η τρέλλα του καρναβαλιού*
Αρ. έργου 3499/14
131. *Αμιγής τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/15
132. *Τριπλή τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/16
133. *Ήμερη τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/17
134. *Νεκρική τρέλλα*
Αρ. έργου 3499/18

ΖΕΡΙΚΩ Τεοντόρ (GÉRICAULT, Théodore), 1791 - 1824. Γάλλος ζ. Ασκήθηκε πολύ στην αντιγραφή παλαιότερων ζωγράφων με μια σχετική ελευθεριότητα. Μετά το 1817 ζωγραφίζει την περίφημη «Σχεδία της Μέδουσας». Από το 1820 καταγίνεται ιδιαίτερα με την απόδοση αλόγων.

135. *Ομάδα από σωματοφύλακες*
Λιθογραφία, 35 × 47,5 εκ.
Αρ. έργου 2460
136. *Ο Γκισούρης*
Λιθογραφία, 39 × 55,5 εκ.
Αρ. έργου 3258
137. *Η μνηστή της Αβύδου*
Λιθογραφία, 39,6 × 55,5 εκ.
Αρ. έργου 3259

ΚΟΡΟ Καμίγ (COROT, Camille), 1796 - 1875. Γάλλος ζ. Ταξίδεψε πολύ στην Ιταλία. Έκανε λεπτές προσωπογραφίες γυναικών και τοπία που απέδωσε με πειστικότητα στην μορφή και στην ατμόσφαιρα. Στο έργο του διακρίνονται έντονες τάσεις προς τον ιμπρεσιονισμό.

138. *Ανάμνηση από την Ιταλία*
Οξυγραφία, 53,5 × 36 εκ.
Αρ. έργου 2369
139. *Αγελάδες στη βοσκή (δοκίμιο αβαν λα λετρ)*
Λιθογραφία, 38,8 × 24,5 εκ.
Αρ. έργου 2370

140. *Στα περίχωρα της Ρώμης*
Οξυγραφία, 56,6 × 35,7 εκ.
Αρ. έργου 3006

MERYON Σαρλ (MERYON, Charles), 1821 - 1868. Γάλλος ζ. Υψηλής ικανότητας τοπιογράφος και προσωπογράφος.

141. *Το Νεκροτομείο*, 1854
Οξυγραφία, 33,7 × 26,8 εκ.
Αρ. έργου 3152
142. *ΤΟ «Φανάρι του Διογένη» στην είσοδο του μοναστηριού των Καπουκίνων στην Αθήνα (Πλάκα)*
Οξυγραφία, 26,6 × 17,9 εκ.
Αρ. έργου 3515

MILLE Ζαν-Φρανσουά (MILLET, Jean-François), 1814 - 1875. Γάλλος ζ. Έζησε τα τελευταία 26 χρόνια της ζωής του στη Μπαρμπιζόν. Σαφής στην έκφραση, έδωσε αγροτικά θέματα ήπιας και μάλλον μελαγχολικής διάθεσης.

143. *Σταχομαζώχτρες*
Οξυγραφία, 21 × 33 εκ.
Αρ. έργου 2465
144. *Η μεγάλη βοσκοπούλα*
Οξυγραφία, 38,5 × 27,8 εκ.
Αρ. έργου 3524

NTEΛΑΚΡΟΥΑ Εζέν (DELACROIX, Eugène), 1798 - 1863. Γάλλος ζ. Ξεπερνώντας τον κλασικισμό, έγινε ο κατ' εξοχήν εκπρόσωπος του γαλλικού ρομαντισμού. Δέχτηκε επιδράσεις από τους Ρούμπενς, Ζερικώ, Κόνσταμπλ. Έδωσε με το έργο του μια νέα δύναμη στη γραμμή και το χρώμα καθώς και μια μεγάλη ποικιλία θεμάτων. Από την Ελληνική Επανάσταση ζωγράφησε τον μεγάλο πίνακα της καταστροφής της Χίου (Λούβρο). Ταξίδεψε στην Αλγερία. Εικονογράφησε κείμενα των Δάντη, Σαίξπηρ και Γκαίτε.

145. *Δώδεκα αρχαία ελληνικά νομίσματα*, 1825
Λιθογραφία, 27 × 35 εκ.
Αρ. έργου 2463
146. *Επτά αρχαία ελληνικά νομίσματα*
Λιθογραφία, 30,5 × 23,5 εκ. (τρίτη φάση).
Αρ. έργου 2464
147. *Εβραίες στο Αλγέρι*
Οξυγραφία, 46,9 × 32,3 εκ.
Αρ. έργου 3004

148. *Λιοντάρι κατασπαράσσει άλογο*
 Λιθογραφία, 22,8 × 43,3 εκ.
 Αρ. έργου 3007
149. *Έξι αρχαία ελληνικά νομίσματα*, 1825
 Λιθογραφία, 20 × 26,5 εκ.
 Αρ. έργου 4034
150. *Έξι αρχαία ελληνικά νομίσματα*, 1825
 Λιθογραφία, 23,7 × 36 εκ.
 Αρ. έργου 4035

ΝΤΕΜΠΥΚΟΥΡ Φιλίπέρ-Λουϊ (DEBUCOURT, Philibert-Louis), 1755 - 1832. Γάλλος ζ. Από το 1785 εγκαταλείπει τη ζωγραφική και αφοσιώνεται στη χαρακτηριστική, προ πάντων στην ακουατίνα. Σαν χαρακτήρας είχε μεγάλη απήχηση στην εποχή του. Αργότερα ξεχάστηκε και το ενδιαφέρον απέκτησε τώρα την παλιά του ευρύτητα. Η καλλίτερή του δουλειά έγινε μάλλον στην αρχή της σταδιοδρομίας του. Το έργο που εκτίθεται ήταν ανάμεσα στα πιο περιζήτητα.

151. *Στον κήπο των Ανακτόρων*, 1792 (την χρονιά που εκτελέστηκαν οι βασιλείς και τρία χρόνια μετά την γαλλική επανάσταση)
 Έγχρωμη οξυγραφία, α λα παστέλ
 Διαστ.
 Αρ. έργου 2976

ΝΤΩΜΙΕ Ονορέ (DAUMIER, Honoré), 1810 - 1879. Γάλλος ζ. αλλά προ πάντων ευφυής και δηκτικός γελοιογράφος-λιθογράφος. Υπήρξε συνεργάτης των περιοδικών «Καρικατύρ» και «Σαριβαρί» που ίδρυσε ο ίδιος το 1832. Το πολιτικό του έργο έχει συγκεντρωθεί σε εννέα τόμους. Μια από τις πιο γνωστές λιθογραφίες του είναι η «Οδός Τρανσονοαίν». Η σειρά της «Αρχαίας Ιστορίας» έγινε μάλλον από αντίδραση προς το πνεύμα του κλασικισμού, παρά από πρόθεση για μείωση του αρχαιοελληνικού κόσμου. Όλες οι λεζάντες είναι του ίδιου του Ντωμέ.

12 λιθογραφίες από τις 50 της σειράς «Αρχαία Ιστορία», 1842
 Διαστ. 33,5 × 25 εκ.

152. *Ο Αχιλλέας στη σκηνή του*
 Αρ. έργου 2541
153. *Οδυσσέας και Πηνελόπη*
 Αρ. έργου 2542
154. *Ο μίτος της Αριάδνης*
 Αρ. έργου 2543
155. *Επίκαιρα ρητά*
 Αρ. έργου 2544

156. *Ο Ηρακλής δαμάζεται από τον Έρωτα*
Αρ. έργου 2545
157. *Οι νύχτες της Πηνελόπης*
Αρ. έργου 2518
158. *Η νεότητα του Αλκιβιάδη*
Αρ. έργου 2517
159. *Η οργή του Αγαμέμνονα*
Αρ. έργου 3526
160. *Η επιστροφή του Οδυσσέα*
Αρ. έργου 3530
161. *Ο Μενέλαος νικητής*
Αρ. έργου 3529
162. *Οι αμαζόνες*
Έγχρωμη λιθογραφία
Αρ. έργου 3528
163. *Αλέξανδρος και Διογένης*
Αρ. έργου 3527
164. *Διάφορες μονομαχίες τρελλών πολιτικών*
Έγχρωμη λιθογραφία, 32,5 × 54,5 εκ.
Αρ. έργου 2515
165. *Η αχάριστη πατρίδα μου δε θ' αποκτήσει ποτέ το έργο μου*
Λιθογραφία, 32,5 × 25 εκ.
Αρ. έργου 2520
166. *Πριν απ' τα εγκαίνια του Σαλόν**
Λιθογραφία, 27 × 36 εκ.
Αρ. έργου 2523
167. *Οι κουλτουριάρες*
Λιθογραφία, 34 × 25,6 εκ.
Αρ. έργου 2532
168. *Οι κουλτουριάρες*
Λιθογραφία, 34 × 25 εκ.
Αρ. έργου 2533

(«—Πρόσεξε καλά τον συλλογισμό μου, Ευδοξία... τα πάντα πρέπει να τείνουν προς έναν ανθρωπιστικό στόχο, κατά συνέπεια κάθε γραμμή που γράφομε πρέπει να ξεκινάει από την ανάλυση για να καταλήξει στην σύνθεση... γιατί αλλιώς ο σοσιαλισμός δεν είναι πια παρά εγωϊσμός... που γεννάει τον υλισμό και ... θέλεις ένα δεύτερο φλιτζάνι τσάι;»)

169. *Οι καλλιτέχνες*
Λιθογραφία, 34,2 × 24,6 εκ.
Αρ. έργου 2540

(«Μην στέλνετε πίνακες στο Σαλόν»).

(«— Απάνω από το δάσος μου έγραψαν: Σπανάκια, δυο δεκάρες το μέτρο!

— Αμ' εμένα! Την θαυμασία μελέτη μου, αντάξια του Ζερικώ! Σκληρόκαρδοι της

κόλλησαν αυτήν την επιγραφή: Αυτό είναι άλογο, μην το πάρτε για γαϊδούρι για να μην γίνει σύγχυση με τον καλλιτέχνη!»).

170. *Ο Πονηρός*

Λιθογραφία, 34,7 × 25,7 εκ.

Αρ. έργου 2558

(«Αν στέρξεις να γίνεις δικός μου, η Αυτοκρατορία αυτή θα γίνει δική σου»).

171. *Σκίτσο: Ο Αφηρημένος*

Λιθογραφία, 33 × 24,2 εκ.

Αρ. έργου 3500

(«Ο καλλιτέχνης αυτός επιστρέφει από την έκθεση του «Σαλόν» και νοιώθοντας μian υπέροχη έμπνευση, πλησιάζει το μουσαμά του· έξαφνα οι απαλότερες αποχρώσεις, οι αντιθέσεις οι πιο ελκυστικές, οι λεπτότερες πινελιές υπόσχονται ένα αριστούργημα. Δύο, τρεις, τέσσερις ώρες περνούν, η αιωνιότητα τον καλεί, είναι μεγάλος σαν τον Τισιανό, σαν τον Μιχαήλ-Άγγελο... ύστερα η φαντασία του ηρεμεί, επανέρχεται στον εαυτό του, ώ! δυστυχία... δεν έκανε άλλο παρά να κουνάει τα δάχτυλά του, είχε ξεχάσει να πάρει το πινέλο του»).

172. *Οι καλοί αστοί: Ο αληθινός ερασιτέχνης*

Λιθογραφία, 34,5 × 26,5 εκ.

Αρ. έργου 2546

173. *Οι εκπροσωπούμενοι εκπρόσωποι*

Λιθογραφία, 33,4 × 24,7 εκ.

Αρ. έργου 3599

(«Μπαστίντ. Το αξιότιμο μέλος της Εθνοσυνέλευσης εικονίζεται όπως παρουσιαζόταν άλλοτε στα όμματα των κοινών θνητών, όταν υπό την ιδιότητά του ως Υπουργός Εξωτερικών ανέβαινε στο βήμα για να μην απαντά στις επερωτήσεις που του απήθυναν»).

174. *Οδός Τρανσοναίν, 15 Απριλίου 1834*

Λιθογραφία, 35 × 50 εκ.

Αρ. έργου 3322

ΝΤΩΜΠΙΝΥ Σαρλ-Φρανσουά (DAUBIGNY, Charles-François), 1817 - 1878. Γάλλος ζ. Συνδέθηκε με τη Σχολή της Μπαρμπιζόν και απέδωσε με νατουραλιστική ακρίβεια το περιβάλλον.

175. *Φθινοπωρινό τοπίο*

Χαλκογραφία, 27,5 × 35,5 εκ.

Αρ. έργου 2468

176. *Σεληνόφως (σε λεπτό, γιαπωνέζικο χαρτί), 1877*

Χαλκογραφία, 26 × 39 εκ.

Αρ. έργου 2469

177. *Αγροτικό τοπίο*

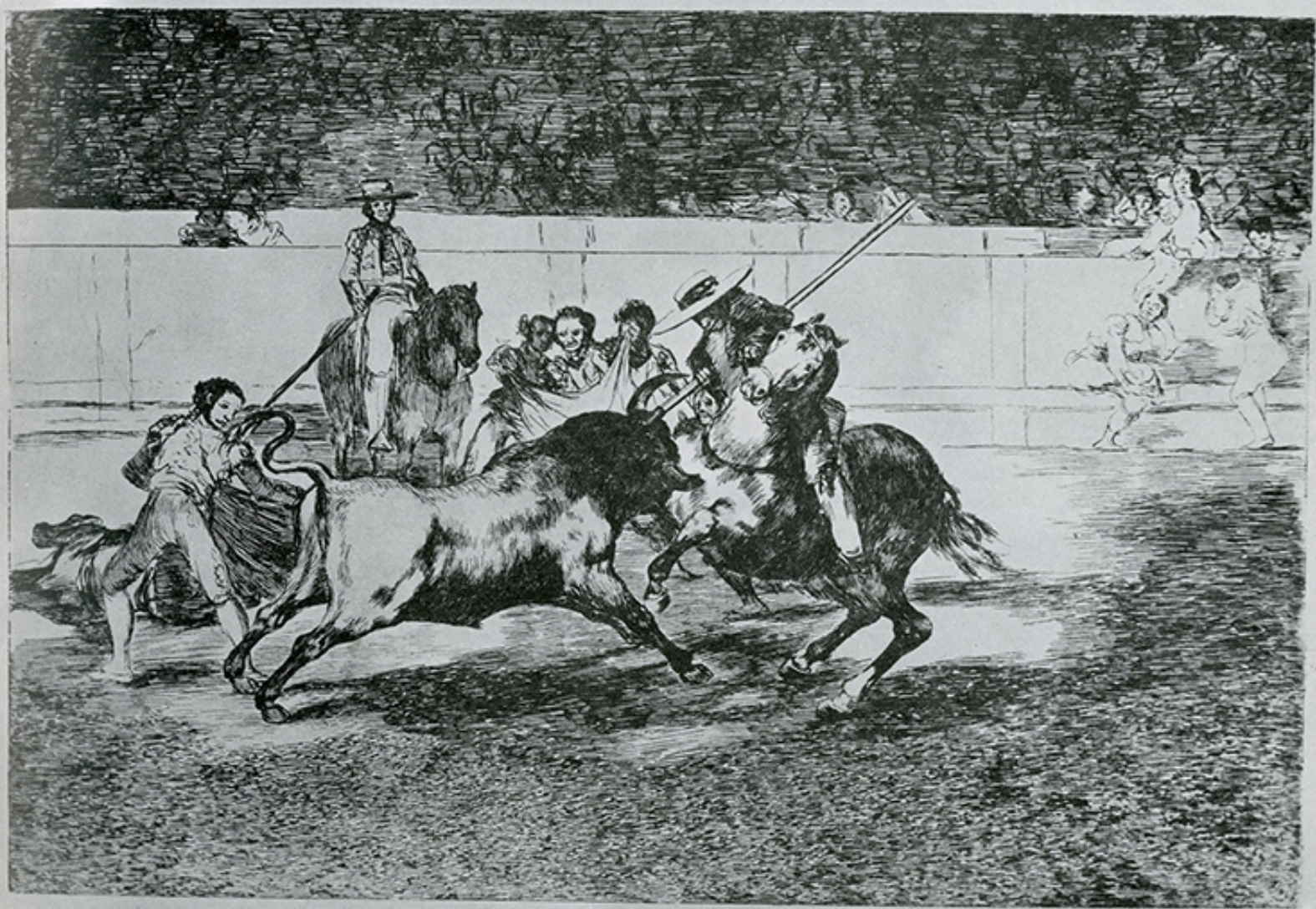
Χαλκογραφία, 30,5 × 43,5 εκ.

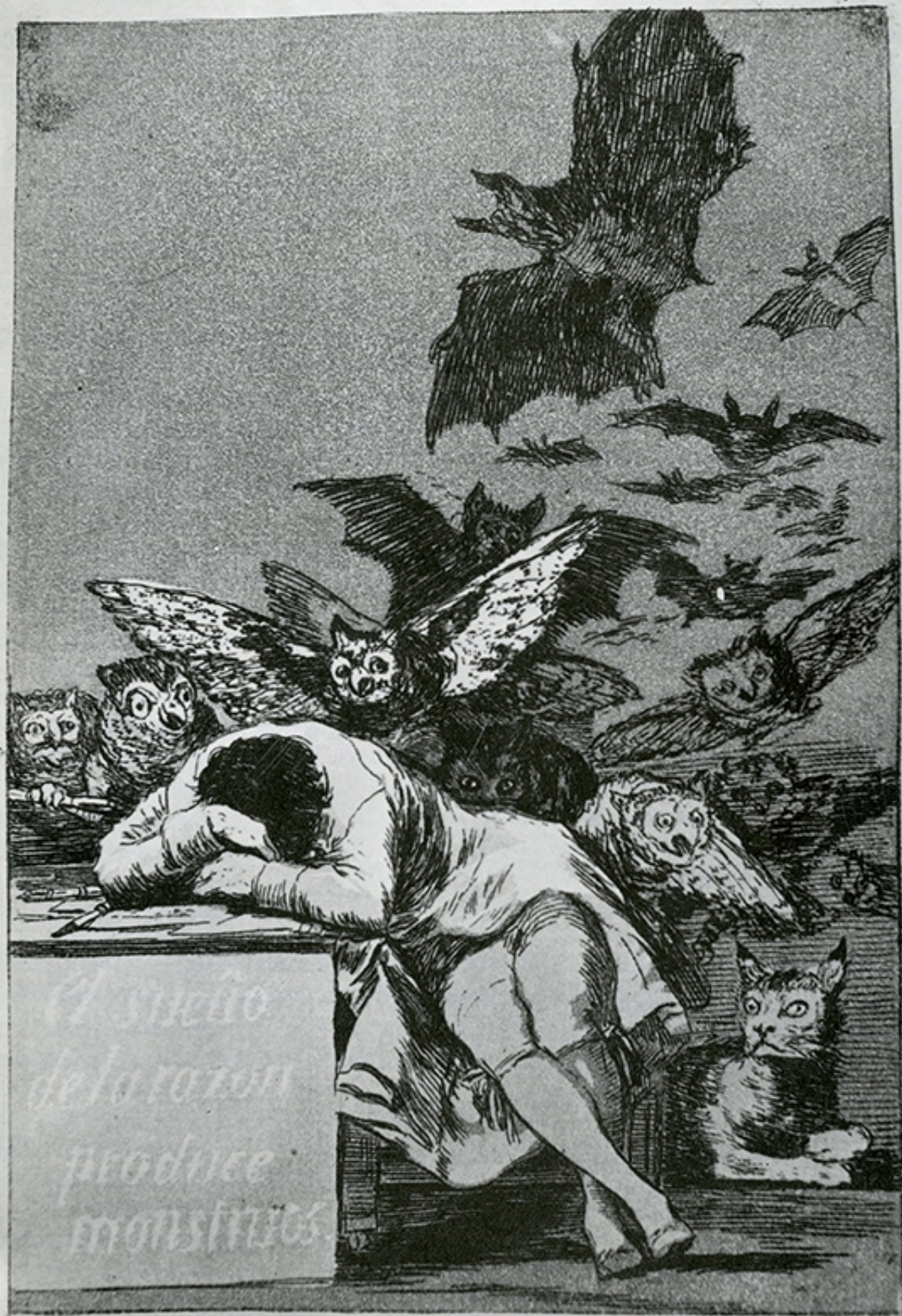
Αρ. έργου 2470

108. Φρανθίσκο Γκόγια, Ο ύπνος της λογικής γεννά τέρατα

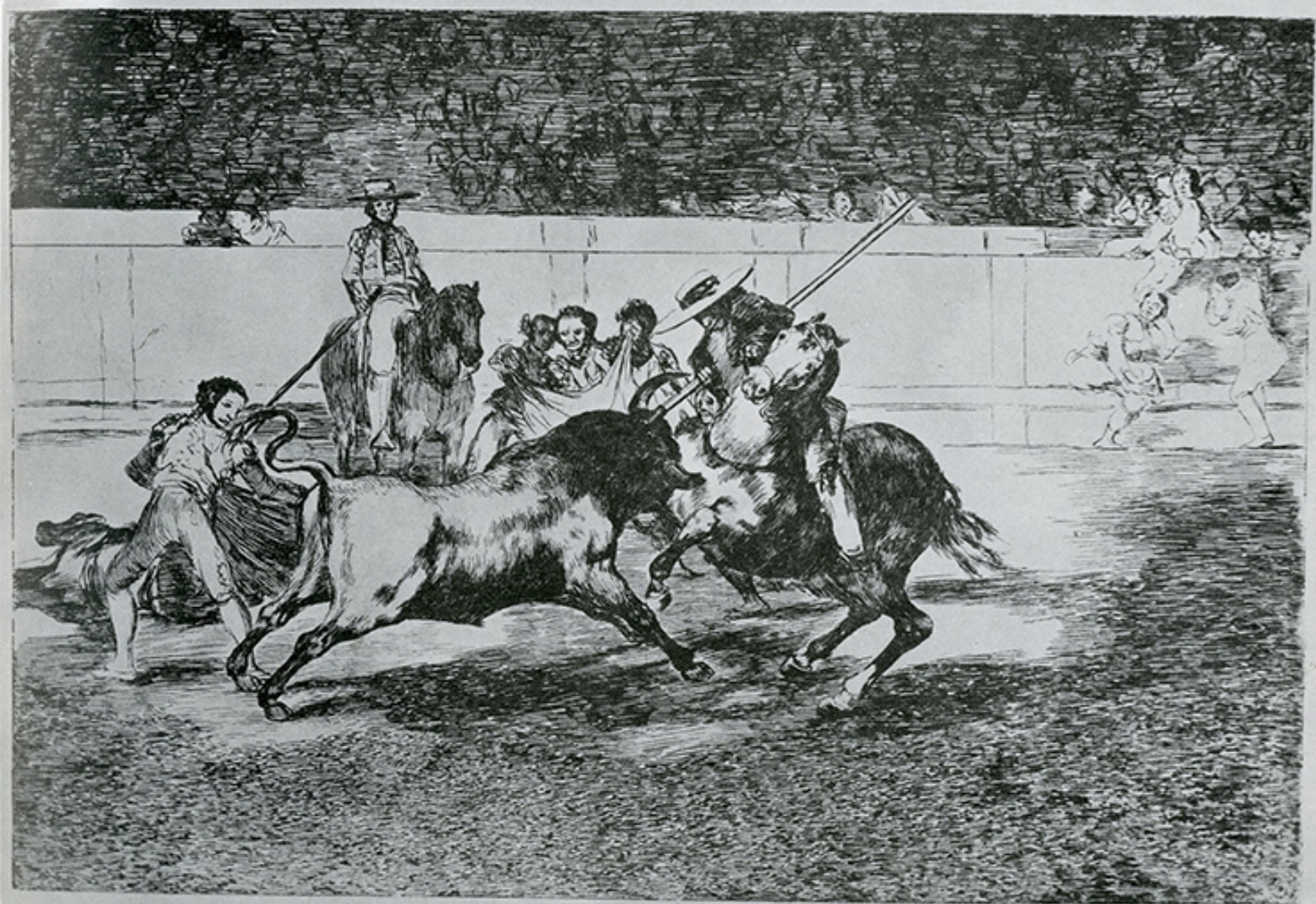

110. Φρανθίσκο Γκόγια, Ο γενναίος Ρεδόν μπήγει το ακόντιο σ' ένα ταύρο και τον σκοτώνει
μ' ένα χτύπημα στην πλατεία της Μαδρίτης

110. Φρανθίσκο Γκόγια, Ο γενναίος Ρεδόν μπήγει το ακόντιο σ' ένα ταύρο και τον σκοτώνει
μ' ένα χτύπημα στην πλατεία της Μαδρίτης

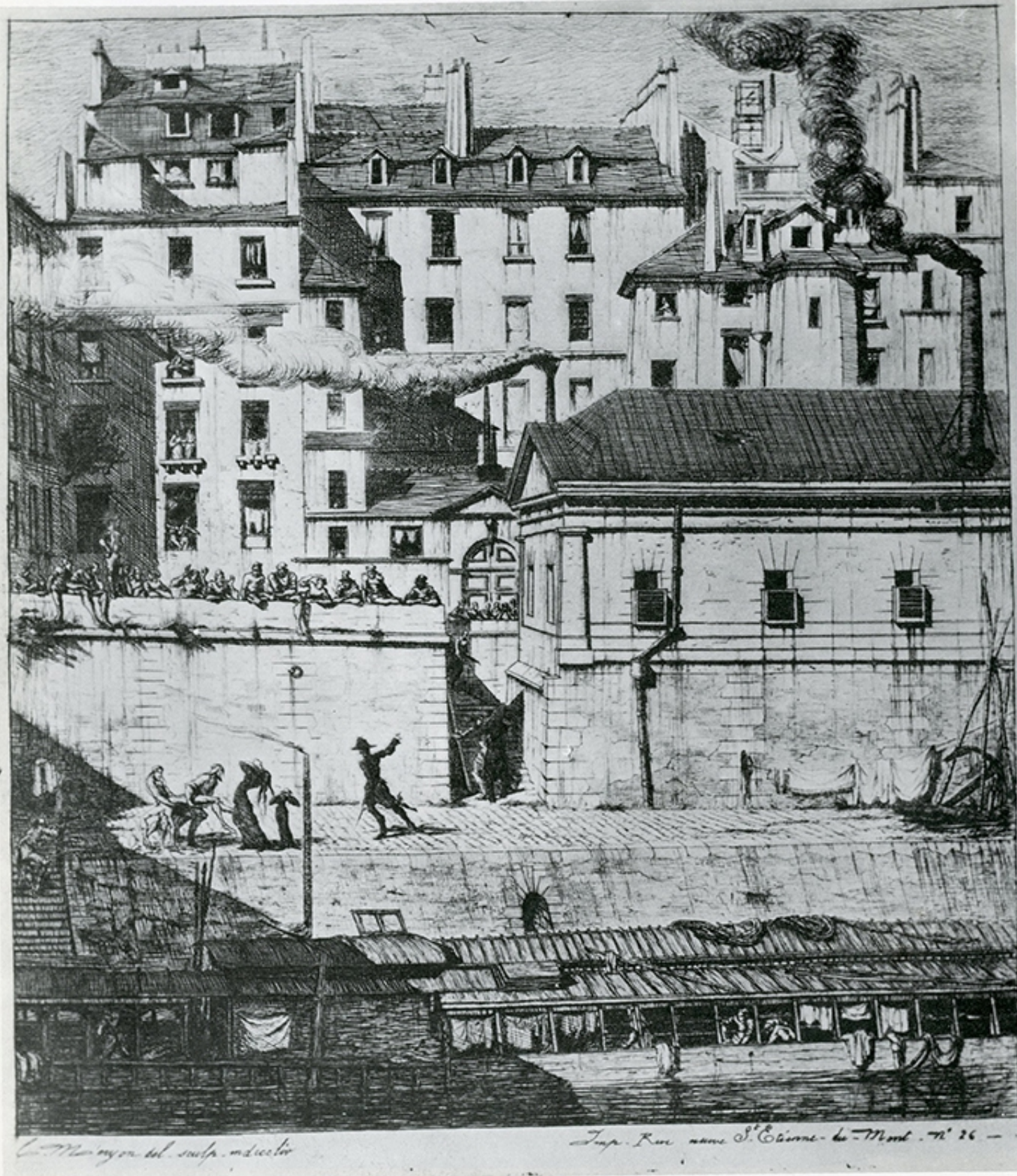
111. Φρανθίσκο Γκόγια, «Και δεν υπάρχει φάρμακο»

138. Καμίγ Κορό, Ανάμνηση από την Ιταλία

141. Σαρλ Μερυόν, Το νεκροτομείο, 1854

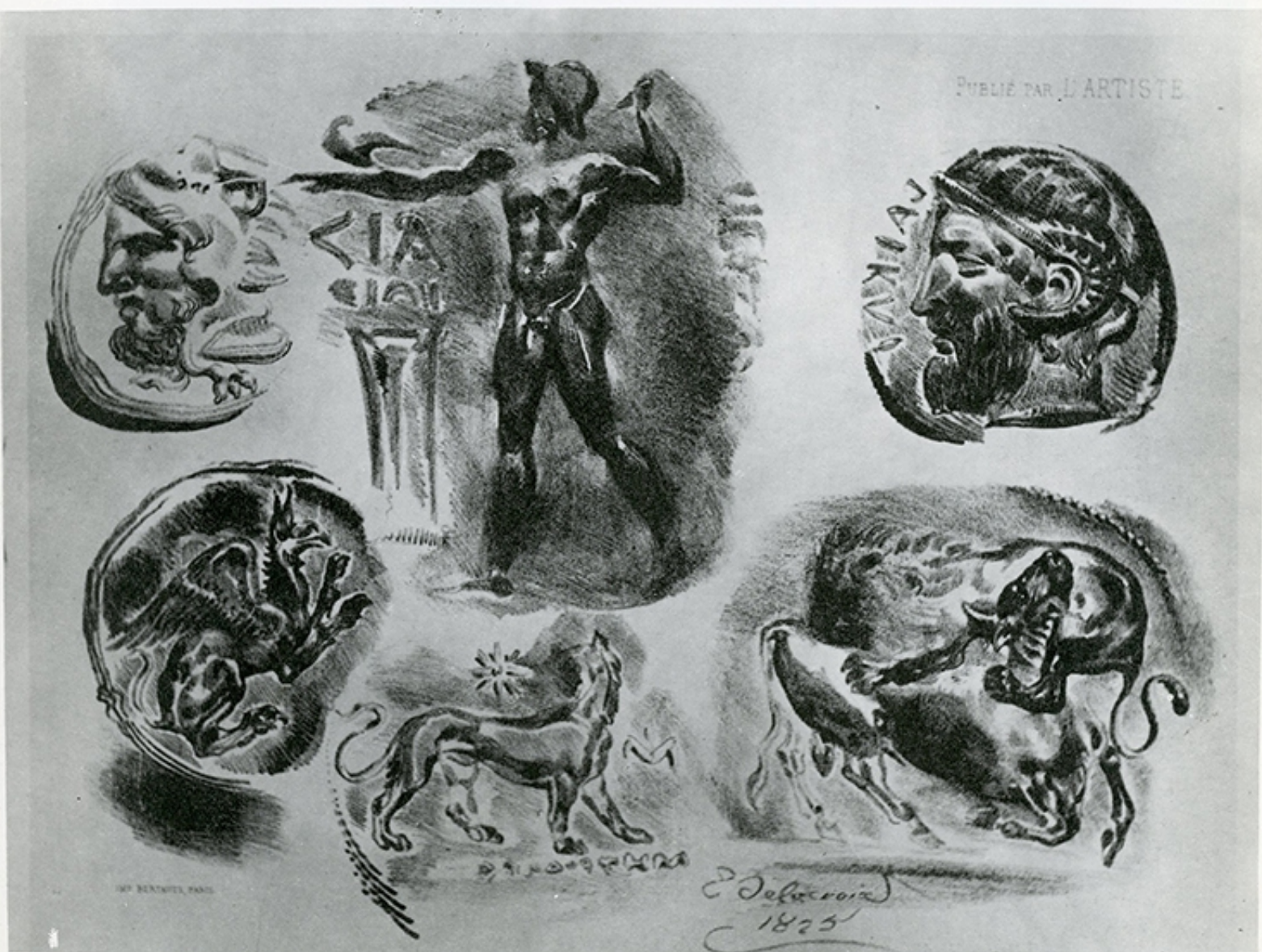
143. Ζαν-Φρανσουά Μιλλέ, Σταχομαζώχτρες

148. Εζέν Ντελακρουά, Λιοντάρι κατασπαράσσει άλογο

149. Εζέν Ντελακρουά, Έξι αρχαία ελληνικά νομίσματα, 1825

Chez Dreyfus, R. du Conservatoire, 26.

Chez Aubert Pl de la Bourse

Imp. d' Aubert & Ce.

ALEXANDRE ET DIOGÈNE.

Le Sage qui goipait dans le simple appareil
D'un voyou fumant sa bouffarde,
Dit au héros qui le regarde :
Esbigne-toi de mon soleil !

Traduction de Mr Eugène Sully

29 344

LES BAS-BLEUS.

51

Chez Aubert, Pl. de la Gourde

— Suivez-bien mon raisonnement, Eudoxie... tout doit tendre à un but humanitaire, en conséquence chaque ligne que nous écrivons doit procéder de l'analyse pour arriver à la sythèse... sans quoi le socialisme n'est plus que de l'égoïsme... engendrant le materialisme et... vous offrirai-je encore une tasse de thé?.....

174. Ονορέ Ντωμιέ, Οδός Τρανσονοαίν, 15 Απριλίου 1834

RUE TRANSNONAIN, LE 15 AVRIL 1834

177. Σαρλ-Φρανσουά Ντωμπινύ, Αγροτικό

Daubigny 1877

ΙΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΕΣ

ΓΙΟΝΚΙΝΤ Γιόχαν Μπάρτολντ (JONKIND Johan, Barthold), 1819 - 1891. Ολλανδός ζ., πρόδρομος των Ιμπρεσιονιστών. Είχε ιδιαίτερη προτίμηση στα τοπία. Το έργο του χαρακτηρίζει η προσεκτική προσωπική παρατήρηση της ατμόσφαιρας και του φωτισμού.

178. *Ηλιοβασίλεμα στην Αμβέρσα*, 1868
Οξυγραφία, 26,5 × 37,4 εκ.
Αρ. έργου 2374

ΚΑΡΡΙΕΡ Εζέν (CARRIÈRE, Eugène), 1849 - 1906. Γάλλος ζ. Διακρίνεται για τον τρυφερό, ήπιο τόνο των πινάκων του και για το φευγαλέο ύφος που τους περιβάλλει. Μετέφερε θέματά τους σε χαρακτηριστική, όπως άλλωστε και το πορτραίτο του φίλου του Βερλαίν.

179. *Ο ποιητής Βερλαίν*
Λιθογραφία, 70 × 30 εκ.
Αρ. έργου 2838

ΜΠΟΝΝΑΡ Πιερ (BONNARD, Pierre), 1867 - 1947. Γάλλος ζ. Διαφοροποιείται από τον Ιμπρεσιονισμό δίνοντας στα έργα του δικό του, προσωπικό ύφος, αλλά κρατώντας πάντα τη φωτεινότητα σαν γνώρισμα. Με αυθαιρεσίες στα χρώματα έδωσε λεπτότατες, ευαίσθητες γραμμές στα τοπία και σ' ένα πλήθος γυμνών της γυναίκας του. Στη χαρακτηριστική ορμάται από τον Τουλούζ-Λωτρέκ· δούλεψε κυρίως τη λιθογραφία.

180. *Ο Ντίγκο*
Οξυγραφία, 37 × 28 εκ.
Αρ. έργου 2357
181. *Το Σαλόν των Εκατό*, αφίσα για έκθεση του 1896
Έγχρωμη λιθογραφία, 63,5 × 44,5 εκ.
Αρ. έργου 2362
182. *Ο Γεροβοσκός*, Εικονογράφηση για τον «Δάφνι»· ιδιαίτερο τράβηγμα
Λιθογραφία, 28,5 × 23,7 εκ.
Αρ. έργου 2364
183. *Η τουαλέτα*
Οξυγραφία, 26 × 20 εκ.
Αρ. έργου 2365
184. *Στο λουτρό*
Λιθογραφία, 39 × 32 εκ.
Αρ. έργου 4028

ΜΠΟΥΝΤΕΝ Εζέν (BOUDIN, Eugène), 1824 - 1898. Γάλλος ζ. Τα έργα του εντυπώσασαν τον νεαρό Μονέ και του έδειξαν το δρόμο για τον Ιμπρεσιονισμό. Έγινε διάσημος όσο ζούσε ακόμη με τις θαλασσογραφίες του.

185. *Λιμάνι*
Χαλκογραφία, 21,2 × 26,7 εκ.
Αρ. έργου 3256

ΛΩΡΑΝΣΕΝ Μαρί (LAURENCIN, Marie), 1885 - 1956. Γαλλίδα ζ. Συνδέθηκε με τους κυβιστές ζωγράφους του Παρισιού. Ενώ δεν προσχώρησε η ίδια στο κίνημά τους δέχτηκε εν τούτοις μερικές αρχές τους. Ήταν κατ' εξοχήν προσωπογράφος γυναικών.

186. *Κορίτσι με σκύλο*
Λιθογραφία, 56 × 38 εκ.
Αρ. έργου 3206

ΜΑΝΕ Εντουάρ (MANET, Edouard), 1832 - 1883. Γάλλος ζ. Προετοίμασε και προώθησε σημαντικά την ανάπτυξη του Ιμπρεσιονισμού δίνοντας φως στην παλέτα του, συγκράτησε πάντως την σταθερή γραμμή. Παρουσίασε με νέο πνεύμα θέματα καθημερινά σε μνημειακούς, μεγάλους πίνακες. Θεωρείται από τους πιο σημαντικούς κολορίστες της γαλλικής ζωγραφικής του 19ου αιώνα. Στα χαρακτηριστικά του διαφαίνεται η τέχνη του Γκόγια, ενώ στις λιθογραφίες προσαρμόστηκε στις αρχές του Ιμπρεσιονισμού.

187. *Εμφύλιος πόλεμος, 1871*
Λιθογραφία, 44,5 × 52,7 εκ.
Αρ. έργου 2377
188. *Το αγόρι*
Οξυγραφία, δοκίμιο σε λεπτό, γιαπωνέζικο χαρτί, 37 × 27,5 εκ.
Αρ. έργου 2378
189. *Λόλα ντε Βαλάνς*
Οξυγραφία, 45 × 32 εκ.
Αρ. έργου 2462
190. *Ο Χριστός με τους Αγγέλους*
Οξυγραφία, 45 × 36,4 εκ.
Αρ. έργου 2751
191. *Ισπανός τραγουδιστής*
Οξυγραφία, 34,2 × 27,5 εκ.
Αρ. έργου 3257

ΝΤΕΓΚΑ Εντγκάρ (DEGAS, Edgar), 1834 - 1917. Γάλλος ζ. Στην αρχή ζωγράφισε ιστορικές σκηνές. Από το 1870 αναζήτησε τα θέματά του στην Όπερα, το μπαλέτο, τις γυναικείες μορφές στο ιδιαίτερο τους λουτρό. Παρατήρησε και απέδωσε άψογα στάσεις και κινήσεις στο ιμπρεσιονιστικό πνεύμα. Αντέδρασε στον Ακαδημαϊσμό· άφησε πλούσιο λιθογραφικό και χαλκογραφικό έργο.

192. *Χορεύτριες στα παρασκήνια*
Οξυγραφία, 31 × 23,5 εκ.
Αρ. έργου 2506

193. Στο Λούβρο: *Η ζωγράφος Μαίρη Κασσάτ*
Χαλκογραφία από αχρηστευμένη πλάκα, 32,7 × 35 εκ.
Αρ. έργου 2507
194. *Χορεύτρια*
Χαλκογραφία από αχρηστευμένη πλάκα, 32,6 × 24,5 εκ.
Αρ. έργου 2508
195. *Ο ζωγράφος Μανέ*
Οξυγραφία, 16 × 10,6 εκ.
Αρ. έργου 3005

ΟΥΤΡΙΛΛΟ Μωρίς (UTRILLO, Maurice), 1883 - 1955. Γάλλος ζ. Ήταν γιός της ζωγράφου Σουζάν Βαλαντόν απ' την οποία πήρε και τα πρώτα μαθήματα ζωγραφικής. Κατέγινε ιδιαίτερα με όψεις του Παρισιού πρόσπερνώντας τον Ιμπρεσιονισμό και κρατώντας μια σταθερή σχεδιαστική έκφραση.

196. *Μονμάρτρη*
Έγχρωμη λιθογραφία, 31,7 × 24,8 εκ.
Αρ. έργου 2392
197. *Η οδός Ρονσάμπ*
Λιθογραφία, 31,2 × 48,2 εκ.
Αρ. έργου 2393
198. *Δρόμος στη Μονμάρτρη*
Λιθογραφία, 31,2 × 23 εκ.
Αρ. έργου 2753α
199. *Δρόμος στη Μονμάρτρη*
Λιθογραφία, αντίτυπο αχρηστευμένης πλάκας 31,2 × 23 εκ.
Αρ. έργου 2753β

ΠΙΣΣΑΡΟ Καμίγ (PISSARO, Camille), 1831 - 1903. Γάλλος ζ. Είναι από τους πρώτους ιμπρεσιονιστές· συνδέεται με τους Μονέ και Μανέ μετά το 1866 στην κατεύθυνση αυτή. Είναι ο κατ' εξοχήν τοπιογράφος. Χρωματικές διαβαθμίσεις του ζωγραφικού του έργου εκτείνονται και στη χαρακτηριστική.

200. *Λαχαναγορά*
Οξυγραφία με ακουατίνα, 44 × 31 εκ.
Αρ. έργου 2359
201. *Μονοπάτι στο Πουγιώ στο Ποντουάζ*
Ακιδογραφία, πρώτη φάση, 43 × 34 εκ.
Αρ. έργου 2381
202. *Τοπίο στη Ρουέν*
Ακουατίνα, μοναδικό δοκίμιο από το δεύτερο στάδιο, 27,3 × 36 εκ.
Αρ. έργου 2382
203. *Ο προλιμένας της Ντιέπ*
Λιθογραφία, 31,4 × 44,5 εκ. (σπάνιο 1 από 6)
Αρ. έργου 2383

204. *Μονοπάτι στο δάσος του Ποντουάζ*
Ακουατίνα, 18,8 × 26,3 εκ.
Αρ. έργου 3003
205. *Λονδίνο, στο βάθος το Κοινοβούλιο*
Λιθογραφία, 24,5 × 37,5 εκ.
Αρ. έργου 3339

RENOUAR Ωγκύστ (RENOIR, Auguste), 1841 - 1919. Γάλλος ζ. Συνδέθηκε με τον Κουρμπέ. Από το 1870 και ύστερα ακολούθησε την ιμπρεσιονιστική κίνηση και απέκτησε προσωπικό τόνο με ελαφρά, ανοιχτά χρώματα. Το έργο του στηρίζεται στην χρωματική υφή της παράστασης που παίρνει έτσι μια μυθική υπόσταση.

206. *Το παιδί με το παξιμάδι*
Έγχρωμη λιθογραφία, 63 × 47 εκ.
Αρ. έργου 2361
207. *Το βαλς στην εξοχή*
Λιθογραφία, 32,5 × 24,8 εκ.
Αρ. έργου 2384
208. *Το καρφίτσωμα του καπέλου*
Οξυγραφία, 27,8 × 22,8 εκ.
Αρ. έργου 2385
209. *Με χαμηλωμένο το κεφάλι*
Λιθογραφία, 30,5 × 24,8 εκ.
Αρ. έργου 2386
210. *Το καρφίτσωμα του καπέλου*
Λιθογραφία, 88 × 62 εκ.
Αρ. έργου 2471
211. *Κορίτσια που παίζουν με μήλα*
Λιθογραφία, 88 × 62 εκ.
Αρ. έργου 2472
212. *Λουόμενη*
Έγχρωμη λιθογραφία, 56,3 × 39,7 εκ.
Αρ. έργου 2503
213. *Το παιδί με το μολύβι*
Λιθογραφία, 47 × 63 εκ.
Αρ. έργου 2504
214. *Σπουδή για μια λουόμενη*
Χαλκογραφία, 32,5 × 25 εκ.
Αρ. έργου 2505
215. *Ξαπλωμένο μοντέλο*
Χαλκογραφία, 25 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 2750
216. *Γυναικείο πορτραίτο*
Λιθογραφία, 53,2 × 40,3 εκ.
Αρ. έργου 3153

217. *Λουί Βαλτά*
 Λιθογραφία, 33 × 25 εκ.
 Αρ. έργου 3248
218. *Στην παραλία του Μπερνεβάλ*
 Χαλκογραφία, 24,7 × 18,3 εκ.
 Αρ. έργου 3255
219. *Κορίτσια που παίζουν μπάλλα*
 Έγχρωμη λιθογραφία, 73 × 58 εκ.
 Αρ. έργου 3525

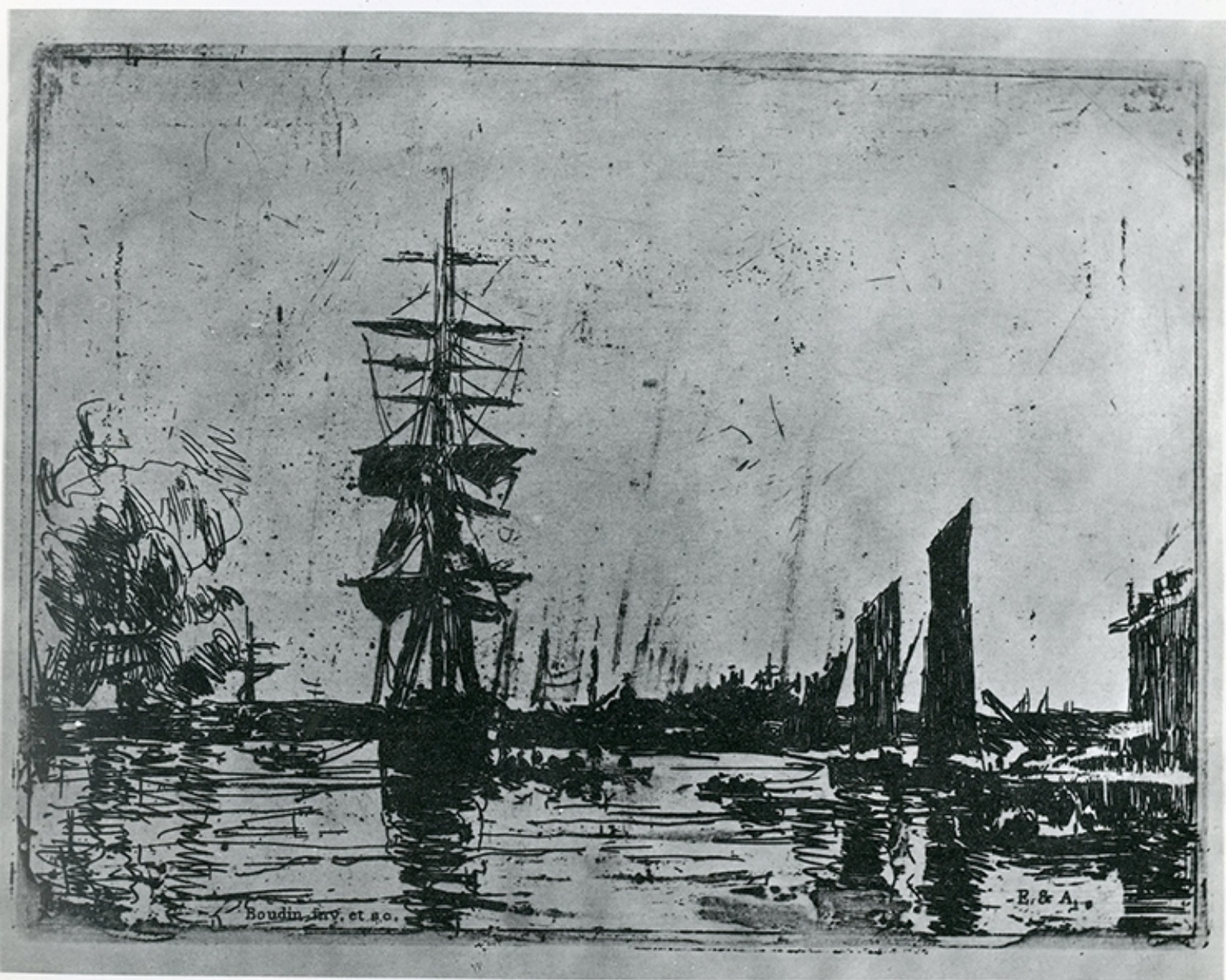
ΣΕΖΑΝ Πωλ (CEZANNE, Paul), 1839 - 1906. Γάλλος ζ. Ο Πισσαρό τον οδήγησε στον Ιμπρεσιονισμό. Μετά το 1879 γυρίζει στην ιδιαίτερη πατρίδα του, το Αιξ αν Προβάνς. Η τέχνη του διαμορφώνεται ύστερ' από μακρύ, εσωτερικό αγώνα, και ξεπερνώντας τον ιμπρεσιονισμό, θεωρείται ο σημαντικότερος δημιουργός της νεώτερης σύγχρονης ζωγραφικής που εκφράζεται με σταθερότερες μορφές, χωρίς τη βοήθεια του σχεδίου. Κύριο γνώρισμα της τέχνης του είναι η χρωματική οργάνωση.

220. *Γυναικείο κεφάλι*
 Οξυγραφία, 29,5 × 20 εκ.
 Αρ. έργου 2366
221. *Οι λουόμενοι - μικρή πλάκα*
 Έγχρωμη λιθογραφία, 29 × 35,8 εκ.
 Αρ. έργου 2367
222. *Οι λουόμενοι - μεγάλη πλάκα (σπάνιο!)*
 Έγχρωμη λιθογραφία, 48 × 63,5 εκ.
 Αρ. έργου 2368
223. *Είσοδος σε αγρόκτημα, οδός Ρεμύ*
 Οξυγραφία, 28,2 × 18,9 εκ.
 Αρ. έργου 3008
224. *Αυτοπροσωπογραφία*
 Λιθογραφία, 64 × 49 εκ.
 Αρ. έργου 3596

ΣΙΣΛΕ Αλφρέ (SISLEY, Alfred), 1839 - 1899. Γάλλος ζ. αγγλικής καταγωγής. Έζησε κυρίως στο Παρίσι. Επηρεάστηκε από τους Κορό και Ντωμπινύ. Τα έργα του στο φως της υπαίθρου θυμίζουν έντονα, ταυτίζονται σχεδόν, με τα έργα του Μονέ.

225. *Ακροποταμιά ή οι χήνες, 1897*
 Έγχρωμη λιθογραφία, 42,8 × 57 εκ.
 Αρ. έργου 3585
226. *Τοπίο, το αμαξάκι, 1890*
 Οξυγραφία, 17,2 × 25 εκ.
 Αρ. έργου 3002

185. Εζέν Μπουντέν, Λιμάνι

187. Εντουάρ Μανέ, Εμφύλιος πόλεμος, 1871

*Entre tant de beautés que partout on peut voir
Je comprends bien, amis, que le Léon balance;
Mais on voit scintiller dans Lola de Valence
Le charme indicible d'un bijou rose et noir.* (C. Baudelaire)

190. Εντουάρ Μανέ, Ο Χριστός με τους Αγγέλους

192. Εντγκάρ Ντεγκά,
Χορεύτριες στα παρασκήνια

210. Ωγκύστ Ρενουάρ, Το καρφίτσωμα του καπέλου

213. Ωγκύστ Ρενουάρ, Το παιδί με το μολύβι

222. Πωλ Σεζάν, Οι λουόμενοι

ΜΕΤΑΪΜΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΕΣ - ΚΥΒΙΣΤΕΣ - ΣΟΥΡΡΕΑΛΙΣΤΕΣ

ΒΙΓΙΑΡ Εντουάρ (VUILLARD, Edouard), 1868 - 1940. Γάλλος ζ. Από αντίδραση προς τον Ακαδημαϊσμό, στράφηκε προς τον κύκλο των Ναμπί. Υπήρξε καθηγήτης στην Ακαδημία Ρανσόν. Χαμηλοί τόνοι και προσεγμένες αναμίξεις χρωμάτων διακρίνουν τα εσωτερικά του. Τα έργα του χαρακτηρίζουν μια θερμή οικειότητα και μια καλοζυγισμένη οργάνωση.

227. *Η Μοδίστρα*

Έγχρωμη λιθογραφία, 32,5 × 25 εκ.

Αρ. έργου 2395

228. *Εσώφυλλο από το 'Άλμπουμ Βολάρ*

Έγχρωμη λιθογραφία, 52,5 × 41,5 εκ.

Αρ. έργου 2396

229. *Η λεωφόρος*

Έγχρωμη λιθογραφία, 33 × 44,7 εκ.

Αρ. έργου 2749

ΒΙΓΙΟΝ Ζακ (VILLON, Jacques), 1875 - 1963. Γάλλος ζ. Περνώντας από διάφορες σύγχρονες του καλλιτεχνικές φάσεις, καταλήγει σε μια αφαιρετική διάθεση, χωρίς να ξεχάσει τα συγκεκριμένα θέματα.

230. *Αρμονία*

Χαλκογραφία, 38 × 28 εκ.

Αρ. έργου 2846

231. *Το παράθυρο*

Χαλκογραφία, 38 × 28 εκ.

Αρ. έργου 2848

ΓΚΩΓΚΕΝ Πωλ (GAUGUIN, Paul), 1848 - 1903. Γάλλος ζ., ο πρώτος που μετέφερε εξωτικές μορφές στη ζωγραφική από τα νησιά της Ωκεανίας. Απομακρύνθηκε από τον Ιμπρεσιονισμό και αφού δέχτηκε την επιρροή του Σεζάν και του Βαν Γκογκ έδωσε μια καινούργια κατεύθυνση προς τον εξπρεσιονισμό. Τα έργα του αποπνέουν μίαν εξωτική ονειροπόληση.

232. *Η απαγωγή της Ευρώπης*

Ξυλογραφία υπ' αριθ. 30, 23,2 × 21,5 εκ.

Αρ. έργου 2373

233. *Προμετωπίδα για το περιοδικό «Σουρίρ»*
Ξυλογραφία υπ' αριθ. 13, 18,7 × 23,8 εκ.
Αρ. έργου 3522

ΕΝΣΟΡ Τζέιμς (ENSOR, James), 1860 - 1949. Βέλγος ζ. Αρχικά ήρθε σ' επαφή με τον Ιμπρεσιονισμό. Ύστερα από διακυμάνσεις θρησκευτικού χαρακτήρα, καταγίνεται από το 1888 σχεδόν αποκλειστικά με δαιμονικές μορφές, σκελετούς, μάσκες, που θυμίζουν τον Μπος, ενώ μπορεί να θεωρηθεί και σαν πρόδρομος εξπρεσιονιστικών τάσεων.

234. *Άλωση μιας παράξενης πόλης*, 1888
Οξυγραφία, 23,4 × 29 εκ. δεύτερη φάση, γιαπωνέζικο χαρτί
Αρ. έργου 2458
235. *Καθεδρικός Ναός*, 1886
Οξυγραφία, 32 × 25 εκ.
Αρ. έργου 2459
236. *Νιου Πορτ*, 1888
Οξυγραφία, 15,8 × 24,8 εκ.
Αρ. έργου 2576
237. *Ο Χριστός στους φτωχούς*, 1895
Οξυγραφία, 16 × 25 εκ.
Αρ. έργου 2577
238. *«Η εις Άδου κάθοδος»*, 1895
Οξυγραφία, 16 × 25 εκ.
Αρ. έργου 2578

ΕΡΝΣΤ Μαξ (ERNST, Max), 1891 - 1976. Γερμανοαμερικανός ζ. Έζησε στο Παρίσι. Τα έργα του αρχικά δέχτηκαν επιδράσεις από τον Φουτουρισμό, ενώ παράλληλα εκφράζονται κυβιστικές και εξπρεσιονιστικές τάσεις. Ιδρύει μαζί με τον Αρν την ομάδα Νταντά που προσπαθεί να αποκαλύψει τον ανυπόστατο του κόσμου. Ύστερα από ταλαντεύσεις βρίσκει τον κόσμο του στο ευφάνταστο ονειρικό όραμα του Σουρρεαλισμού.

239. *Σουρρεαλιστική σύνθεση*
Λιθογραφία, 32 × 28 εκ.
Αρ. έργου 3208
240. *Ηλιόλουστο τοπίο*
Έγχρωμη λιθογραφία, 42 × 46 εκ.
Αρ. έργου 3212

ΚΑΝΤΙΝΣΚΥ Βασίλυ (KANDINSKY, Wassili), 1866 - 1947. Ρώσος ζ. Στα τριάντα του χρόνια πηγαίνει στο Μόναχο όπου και αφοσιώνεται στη ζωγραφική, παίρνοντας ιμπρεσιονιστική κατεύθυνση και πλησιάζοντας τους Φωβ για να καταλήξει στην αφαίρεση με έγχρωμες επιφάνειες. Είναι από τους κυριότερους θεωρητικούς της αφηρημένης τέχνης.

241. Από τη σειρά: *Μικροί κόσμοι*
Έγχρωμη λιθογραφία, 35,5 × 29 εκ.
Αρ. έργου 3520

ΜΑΝΕΣΣΙΕ Αλφρέ (MANESSIER, Alfred), 1911. Γάλλος ζ. Συνδέθηκε με τον Μπισσιέρ τον οποίο και ακολούθησε. Είναι από τους λίγους καλλιτέχνες που χρησιμοποιούν την αφηρημένη τέχνη και σε θρησκευτικά θέματα.

242. *Σύνθεση*
Έγχρωμη λιθογραφία, 61 × 49 εκ.
Αρ. έργου 2758

ΜΑΤΙΣ Ανρί (MATISSE, Henri), 1869 - 1954. Γάλλος ζ., κορυφαίος των αρχών του αιώνα και κύριος εκπρόσωπος της ομάδας των Φωβ, μεταιμπρεσιονιστικών αρχών ως προς το χρώμα. Έδωσε χαρακτηριστικά και στις τρεις κατηγορίες, στη ξυλογραφία, χαλκογραφία και λιθογραφία.

243. *Ξαπλωμένο μοντέλο*
Λιθογραφία, 32 × 50 εκ.
Αρ. έργου 2379

ΜΙΡΟ Χουάν (MIRO, Juan), 1893 - 1983. Ισπανός ζ. Στην αρχή θαυμαστής του Βαν Γκογκ, συνδέθηκε αργότερα με τον Πικάσο και τον Κυβισμό. Υπέγραψε μαζί με άλλους το Σουρρεαλιστικό Μανιφέστο του Αντρέ Μπρετόν.

244. *Θαλασσινά*
Έγχρωμη λιθογραφία, 40 × 58 εκ.
Αρ. έργου 3211
245. *Εκρήξεις VII*
Έγχρωμη λιθογραφία, 32,5 × 52 εκ.
Αρ. έργου 3254

246. *Σύνθεση*
Έγχρωμη λιθογραφία, 55 × 76 εκ.
Αρ. έργου 3594

ΜΠΡΑΚ Ζωρζ (BRAQUE, Georges), 1882 - 1963. Γάλλος ζ. Μέλος της ομάδας των Φωβ, πλησίασε τον Πικάσο και τον κυβισμό, τότε συγγενεύοντας με τον νατουραλισμό, και πότε απομακρυνόμενος πάλι. Το 1912 ξεκινά το χαρακτηριστικό του έργο. Έκανε λιθογραφίες και έγχρωμες ξυλογραφίες.

247. *Απόλλων*
Έγχρωμη λιθογραφία, 60 × 47 εκ.
Αρ. έργου 1367
248. *Πουλιά*
Έγχρωμη λιθογραφία, 57 × 42,4 εκ.
Αρ. έργου 2757

249. *Άσπρα πουλιά σε τριανταφυλλί βάθος*
Έγχρωμη λιθογραφία, 41,5 × 31,5 εκ.
Αρ. έργου 2851
250. *Ελληνικό προφίλ*
Έγχρωμη λιθογραφία, 57 × 42,4 εκ.
Αρ. έργου 3216
251. *Γαλάζιο κεφάλι*
Έγχρωμη ξυλογραφία, 47,5 × 36 εκ.
Αρ. έργου 3593

ΝΤΑΛΙ Σαλβαδόρ (DALI, Salvador), 1904. Ισπανός ζ. Ζει στην Ισπανία. Το 1927/28 μειείται από τον Αντρέ Μπρετόν στον Σουρρεαλισμό. Μετά το 1929 ζωγραφίζει παρανοϊκά όνειρα. Το 1938 συναντιέται με τον Φρόντ στο Λονδίνο. Από το 1934 διακόπτει τις σχέσεις του με το σουρρεαλιστικό κίνημα.

252. *Σουρρεαλιστική σύνθεση*
Χαλκογραφία, 66,6 × 50,5 εκ.
Αρ. έργου 3214
253. *«Λα Πλας ντε λα Κονκόρντ» στο Παρίσι*
Έγχρωμη οξυγραφία, 57 × 74 εκ.
Αρ. έργου 3279

ΝΤΕΝΙ Μωρίς (DENIS, Maurice), 1870 - 1943. Γάλλος ζ. Αρνητής του Ακαδημαϊσμού, επεδίωξε να συνδεθεί με το πνεύμα ενός έκδηλου κλασικισμού. Σχετίζεται με τον Γκωγκέν και φέρεται προς τους Ναμπί. Τα έργα του έχουν μια ηρεμία και εντάσσονται στο πνεύμα του Αρ Νουβώ. Τα θέματά του είναι συνήθως θρησκευτικά.

254. *Έρωσ*
Έγχρωμη λιθογραφία, 39,5 × 53,5 εκ.
Αρ. έργου 2397
255. *Αλληγορία*
Έγχρωμη λιθογραφία, 39,5 × 53,5 εκ.
Αρ. έργου 2398

ΝΤΕΡΑΙΝ Αντρέ (DERAIN, André), 1880 - 1954. Γάλλος ζ. Επηρεάστηκε από την τέχνη του Σεζάν και του Βαν Γκογκ, συνεργάστηκε με τον Ματίς. Το δραστικό χρώμα του και γενικά η τεχνοτροπία του τον κατατάσσουν ανάμεσα στους Φωβ. Αρχικά χρησιμοποίησε ανοιχτά χρώματα που ύστερ' από το 1909 σκουραίνουν. Το 1920 γυρίζει προς την παραδοσιακή ζωγραφική.

256. *Γυμνό*
Χαλκογραφία, 55,5 × 38 εκ.
Αρ. έργου 2841
257. *Βάζο με λουλούδια*
Έγχρωμη ξυλογραφία, 34,1 × 22 εκ.
Αρ. έργου 3516

BAN NTONGKEN Κις (VAN DONGEN, Kees), 1877 - 1968. Ολλανδός ζ.-γλ. Άρχισε ως ιμπρεσιονιστής και πλησίασε την ομάδα των Φωβ. Τα ενδιαφέροντα του στράφηκαν προς τον ημίκοσμο και τους καλλιτέχνες. Υποχωρώντας στις απαιτήσεις της πελατείας του, ζωγράφησε πιο συγκεκριμένες μορφές, πράγμα που ελάττωσε την αρχική του ζωντάνια.

258. Στο πάρκο

Έγχρωμη λιθογραφία, 38 × 56 εκ.

Αρ. έργου 3213α

259. Ο Πικάσσο στο ατελιέ του

Έγχρωμη λιθογραφία, 28 × 21,7 εκ.

Αρ. έργου 3213β

260. «Λε Μπατώ Λαβουάρ», (Το καφενείο των ιμπρεσιονιστών)

Έγχρωμη λιθογραφία, 28 × 21,7 εκ.

Αρ. έργου 3213γ

ΝΤΥΦΙ Ραούλ (DUFY, Raoul), 1877 - 1954. Γάλλος ζ. Συνδέθηκε με τον Ματίς και τους Φωβ. Δέχτηκε την επίδραση του Σεζάν που τον οδήγησε στη σταθεροποίηση των συνθέσεών του. Τη ζωγραφική του χαρακτηρίζει μια διακοσμητική μάλλον τάση.

261. Ο κόλπος Ζουάν

Λιθογραφία, 44 × 57,2 εκ.

Αρ. έργου 2371

262. Η σειρήνα

Οξυγραφία, 46 × 61,5 εκ.

Αρ. έργου 2850

ΟΥΙΣΛΕΡ Τζέιμς (WHISTLER, James), 1834 - 1903. Αμερικανός ζ. Γεννήθηκε στις Ηνωμένες Πολιτείες, αλλά από το 1859 ζει κυρίως στο Λονδίνο. Έκανε λίγες λιθογραφίες, πολύ ήπιες και τρυφερές στην έκφραση.

263. Το απογευματινό τσάι

Λιθογραφία, 26 × 18 εκ.

Αρ. έργου 2466

264. Η ασθενής μητέρα

Λιθογραφία, 39,5 × 23,5 εκ.

Αρ. έργου 2467

ΠΙΚΑΣΣΟ Πάμπλο Ρουίς (PICASSO, Pablo Ruiz), 1881 - 1973. Ισπανός ζ.-γλ. Κάτω από την επίδραση των Τουλούζ-Λωτρέκ και Γκωγκέν διαγράφεται η πρώτη, η «γαλάζια» περίοδός του το 1901 - 4, που ακολουθείται από την «τριανταφυλλιά», ως το 1907. Κατόπιν δέχεται επιδράσεις από τον Σεζάν. Στρέφεται και προς τον Σουρρεαλισμό. Ακολουθεί μια ανάμιξη με τον Συμβολισμό και τελικά με τον Νεοκλασικισμό. Ο μεγαλύτερος επαναστάτης της τέχνης στον αιώνα μας. Τα χαρακτηριστικά του είναι περιζήτητα.

265. Από τη Σειρά Βολλάρ '82
Χαλκογραφία, 34 × 45 εκ.
Αρ. έργου 2756
266. Ζωγράφος και μοντέλο
Λιθογραφία, 38,5 × 50 εκ.
Αρ. έργου 3552
267. Γυναικείο προφίλ
Οξυγραφία, 29 × 25 εκ.
Αρ. έργου 3553
268. Το λουτρό 1905
Οξυγραφία, 55,3 × 40 εκ.
Αρ. έργου 3597
269. Έφιππος ταυρομάχος
Λιθογραφία, 37,5 × 51 εκ.
Αρ. έργου 2842
270. Ταύρος
Οξυγραφία, 44 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 2843
271. Μέλισσα
Οξυγραφία, 44 × 33,2 εκ.
Αρ. έργου 2844
272. Η τουαλέτα της μητέρας 1905
Οξυγραφία, 38,2 × 32,3 εκ.
Αρ. έργου 3321

ΠΟΛΙΑΚΟΦ Σερζ (POLIAKOFF, Serge), 1906 - 1969. Ρώσος ζ. Ύστερα από τανταντεύσεις σταθεροποιείται στην αφαίρεση με γωνιώδεις μορφές εκδηλώνοντας έναν πρωτογονισμό που δείχνει ιδιαίτερη εφευρετικότητα.

273. Σύνθεση
Έγχρωμη λιθογραφία, 76 × 56 εκ.
Αρ. έργου 2761

PENTON Οντιλλόν (REDON, Odillon), 1840 - 1916. Γάλλος ζ. εκπρόσωπος του γαλλικού Συμβολισμού. Χωρίς να συνδεθεί με τους εμπρεσιονιστές, επεδίωκε φανταστικούς οραματισμούς. Μελέτησε τους Ντελακρουά, Μπος, Μπρόύγκελ, Γκόγια.

274. Ο Πήγασσος δέσμιος
Λιθογραφία, 62 × 45 εκ.
Αρ. έργου 2360
275. Μπεατρίς
Έγχρωμη λιθογραφία, 33,3 × 29,6 εκ.
Αρ. έργου 3693

ΡΟΥΩ Ζωρζ (ROUAULT, Georges), 1871 - 1958. Γάλλος ζ. Το 1902 συνδέεται με το κίνημα των Φωβ. Με αδρά περιγράμματα και σκοτεινά χρώματα επιδίδεται σε θρησκευτικά αλλά και λαϊκά θέματα, όπως είναι οι ακροβάτες και οι άνθρωποι του υπόκοσμου. Η χαρακτηριστική σειρά του «Μιζερέρε» είναι από τα σημαντικότερα θρησκευτικά έργα της εποχής μας.

«Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam Tuam»

«Ιλάσθητι Κύριε κατά το μέγα έλεός Σου»

Τέσσερις χαλκογραφίες από τις 58 της σειράς παρμένες από το αντίτυπο Νο 334/425 Παρίσι, 1948

Αρ. έργου 2497

276. Νο 5. *Μόνος στη ζωή αυτή των παγίδων και της κακίας*, 1922

277. Νο 10. *Στην παλιογειτονιά των μακρόχρονων πόνων*, 1923

278. Νο 52. *Σκληρός ο νόμος, αλλά νόμος*, 1924

279. Νο 57. *Υπάκουος μέχρι θανάτου...*, 1926

280. Από *Τα Άνθη του κακού, Κεφάλι Χριστού*, 1938

Έγχρωμη οξυγραφία, 44 × 33,3 εκ.

Αρ. έργου 2388

281. Από *Τα άνθη του κακού*, 1937

Έγχρωμη οξυγραφία, 44,5 × 33,5 εκ.

Αρ. έργου 2847

282. *Ο Ταχυδακτυλουργός*

Έγχρωμη λιθογραφία, 44 × 33,6 εκ.

Αρ. έργου 2849

283. *Η Δεσποινίς C. σε προφίλ*, 1938

Έγχρωμη οξυγραφία, 44,3 × 34 εκ.

Αρ. έργου 3517

ΣΟΥΛΑΖ Πιέρ (SOULAGE, Pierre), 1919. Γάλλος ζ. Αυτοδίδακτος, που στα μέσα του αιώνα θεωρήθηκε μαζί με τον Χανς Χαρτούγκ πρωτεργάτης της αδέσμευτης ζωγραφικής.

284. *Σύνθεση*

Λιθογραφία, 67 × 51 εκ.

Αρ. έργου 2759

ΤΖΑΚΟΜΕΤΤΙ Αλμπέρτο (GIACOMETTI, Alberto), 1901 - 1966. Ελβετός ζ.-γλ. Δοκίμασε στην αρχή μια πολύχρωμη γλυπτική. Συνδέεται με τον Σουρρεαλισμό. Το 1929 αφοσιώνεται στην ανθρώπινη μορφή και την προσωπογραφία. Αργότερα φέρεται προς την αφυλοποίηση και προς μια ιδιόμορφη σχηματοποίηση που οδήγησε προοδευτικά στις γνωστές φιλόλιγνες μορφές του.

285. *Λα Μαρούγα ντέι Μαλόγια*

Λιθογραφία, 50,5 × 66 εκ.

Αρ. έργου 2651

265. Από τη Σειρά Βολλάρ '82
Χαλκογραφία, 34 × 45 εκ.
Αρ. έργου 2756
266. Ζωγράφος και μοντέλο
Λιθογραφία, 38,5 × 50 εκ.
Αρ. έργου 3552
267. Γυναικείο προφίλ
Οξυγραφία, 29 × 25 εκ.
Αρ. έργου 3553
268. Το λουτρό 1905
Οξυγραφία, 55,3 × 40 εκ.
Αρ. έργου 3597
269. Έφιππος ταυρομάχος
Λιθογραφία, 37,5 × 51 εκ.
Αρ. έργου 2842
270. Ταύρος
Οξυγραφία, 44 × 32,7 εκ.
Αρ. έργου 2843
271. Μέλισσα
Οξυγραφία, 44 × 33,2 εκ.
Αρ. έργου 2844
272. Η τουαλέτα της μητέρας 1905
Οξυγραφία, 38,2 × 32,3 εκ.
Αρ. έργου 3321

ΠΟΛΙΑΚΟΦ Σερζ (POLIAKOFF, Serge), 1906 - 1969. Ρώσος ζ. Ύστερα από ταλαντεύσεις σταθεροποιείται στην αφαίρεση με γωνιώδεις μορφές εκδηλώνοντας έναν πρωτογονισμό που δείχνει ιδιαίτερη εφευρετικότητα.

273. Σύνθεση
Έγχρωμη λιθογραφία, 76 × 56 εκ.
Αρ. έργου 2761

PENTON Οντιλλόν (REDON, Odillon), 1840 - 1916. Γάλλος ζ. εκπρόσωπος του γαλλικού Συμβολισμού. Χωρίς να συνδεθεί με τους εμπρεσιονιστές, επεδίωκε φανταστικούς οραματισμούς. Μελέτησε τους Ντελακρουά, Μπος, Μπρούγκελ, Γκόγια.

274. Ο Πήγασσος δέσμιος
Λιθογραφία, 62 × 45 εκ.
Αρ. έργου 2360
275. Μπεατρίς
Έγχρωμη λιθογραφία, 33,3 × 29,6 εκ.
Αρ. έργου 3693

ΡΟΥΩ Ζωρζ (ROUAULT, Georges), 1871 - 1958. Γάλλος ζ. Το 1902 συνδέεται με το κίνημα των Φωβ. Με αδρά περιγράμματα και σκοτεινά χρώματα επιδίδεται σε θρησκευτικά αλλά και λαϊκά θέματα, όπως είναι οι ακροβάτες και οι άνθρωποι του υπόκοσμου. Η χαρακτηριστική σειρά του «Μιζερέρε» είναι από τα σημαντικότερα θρησκευτικά έργα της εποχής μας.

«Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam Tuam»

«Ιλάσθητι Κύριε κατά το μέγα έλεός Σου»

Τέσσερις χαλκογραφίες από τις 58 της σειράς παρμένες από το αντίτυπο Νο 334/425 Παρίσι, 1948

Αρ. έργου 2497

276. Νο 5. *Μόνος στη ζωή αυτή των παγίδων και της κακίας*, 1922

277. Νο 10. *Στην παλιογειτονιά των μακρόχρονων πόνων*, 1923

278. Νο 52. *Σκληρός ο νόμος, αλλά νόμος*, 1924

279. Νο 57. *Υπάκουος μέχρι θανάτου...*, 1926

280. Από *Τα Άνθη του κακού, Κεφάλι Χριστού*, 1938

Έγχρωμη οξυγραφία, 44 × 33,3 εκ.

Αρ. έργου 2388

281. Από *Τα άνθη του κακού*, 1937

Έγχρωμη οξυγραφία, 44,5 × 33,5 εκ.

Αρ. έργου 2847

282. *Ο Ταχυδακτυλουργός*

Έγχρωμη λιθογραφία, 44 × 33,6 εκ.

Αρ. έργου 2849

283. *Η Δεσποινίς C. σε προφίλ*, 1938

Έγχρωμη οξυγραφία, 44,3 × 34 εκ.

Αρ. έργου 3517

ΣΟΥΛΑΖ Πιέρ (SOULAGE, Pierre), 1919. Γάλλος ζ. Αυτοδίδακτος, που στα μέσα του αιώνα θεωρήθηκε μαζί με τον Χανς Χαρτούγκ πρωτεργάτης της αδέσμευτης ζωγραφικής.

284. *Σύνθεση*

Λιθογραφία, 67 × 51 εκ.

Αρ. έργου 2759

ΤΖΑΚΟΜΕΤΤΙ Αλμπέρτο (GIACOMETTI, Alberto), 1901 - 1966. Ελβετός ζ.-γλ. Δοκίμασε στην αρχή μια πολύχρωμη γλυπτική. Συνδέεται με τον Σουρρεαλισμό. Το 1929 αφοσιώνεται στην ανθρώπινη μορφή και την προσωπογραφία. Αργότερα φέρεται προς την αφυλοποίηση και προς μια ιδιόμορφη σχηματοποίηση που οδήγησε προοδευτικά στις γνωστές ψιλόλιγνες μορφές του.

285. *Λα Μαρούγα ντέι Μαλόχια*

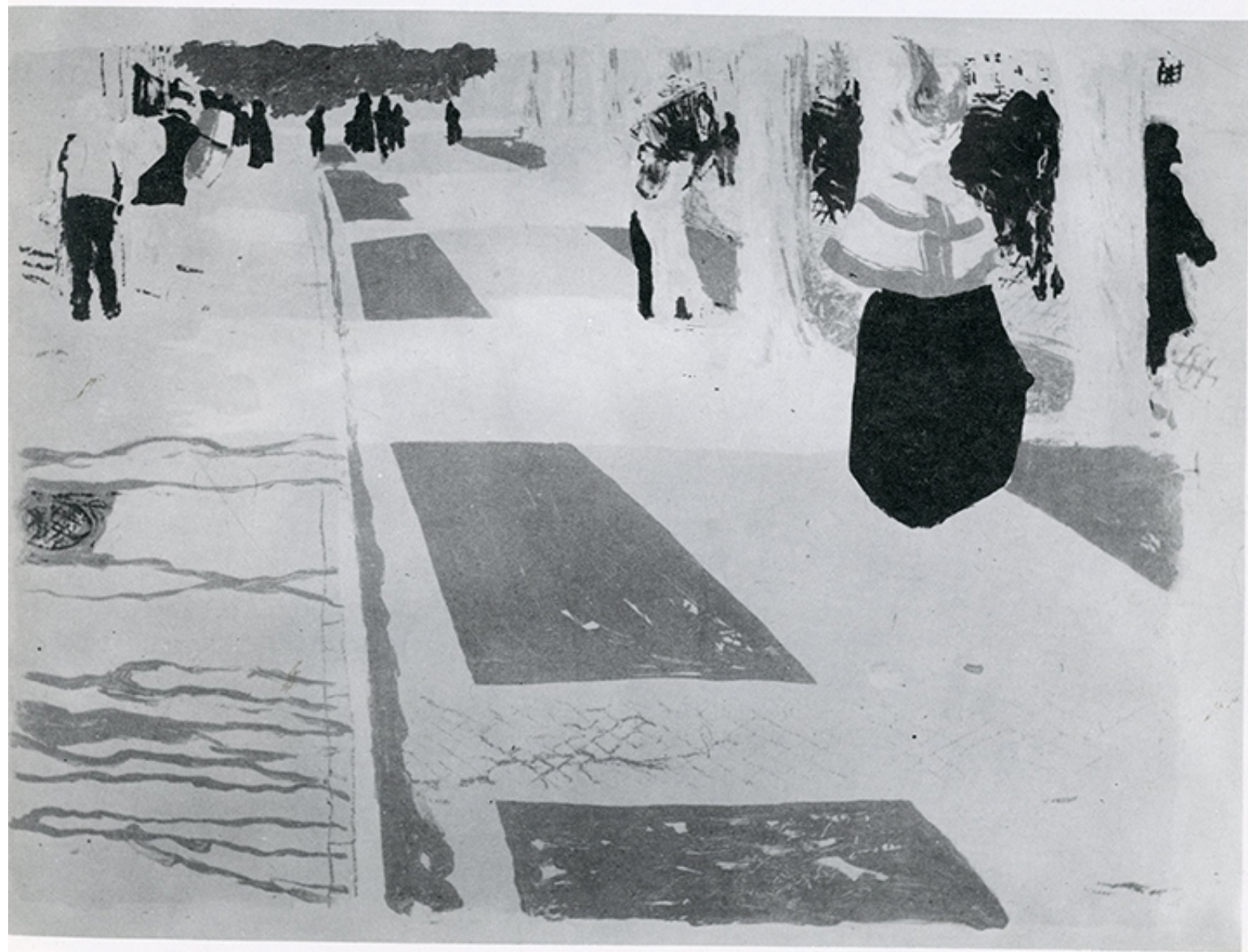
Λιθογραφία, 50,5 × 66 εκ.

Αρ. έργου 2651

ΤΟΥΛΟΥΖ-ΛΩΤΡΕΚ Ανρί ντε (TOULOUSE-LAUTREC, Henri de) 1864 - 1901.
Γάλλος ζ. Απέδωσε με αριστουργηματικό τρόπο την παριζιάνικη ζωή του
θεάματος. Από το 1893 κάνει σχεδόν μόνο λιθογραφίες με τα ίδια θέματα,
απαράμιλλα για τη χρωματική τους εκφραστικότητα.

286. *Οι ηλικιωμένοι Κύριοι*
Λιθογραφία, 46,5 × 32,5, δοκίμιο αβάν λα λετρ
Αρ. έργου 2358
287. *Η Κυρία Σιμόν Ζιράρ*
Λιθογραφία, 64 × 49,5 εκ.
Αρ. έργου 2389
288. *Λα Ρεβύ Μπλανς*
Έγχρωμη λιθογραφία, 100,29 × 93 εκ., αφίσα
Αρ. έργου 2391
289. *Λε Ντιβάν Ζαποναί*
Έγχρωμη λιθογραφία, 80 × 62 εκ., αφίσα
Αρ. έργου 2481
290. *Μουλέν Ρουζ*
Έγχρωμη λιθογραφία, 100,94 × 100,22 εκ., αφίσα
Αρ. έργου 2480
291. *Αριστίντ Μπρυάν*
Έγχρωμη λιθογραφία, 100,49 × 100 εκ., αφίσα
Αρ. έργου 2479
292. *Στο Αμπασσαντέρ*
Έγχρωμη λιθογραφία, 57,5 × 42,5 εκ.
Αρ. έργου 2834
293. *Προετοιμασία για το λουτρό*
Έγχρωμη λιθογραφία, 40 × 52 εκ.
Αρ. έργου 2996
294. *Η Υβέτ Γκιλμπέρ*
Έγχρωμη λιθογραφία, 48,8 × 36,2 εκ.
Αρ. έργου 3000
295. *Η μοδίστρα Ρενέ Βερ*
Έγχρωμη λιθογραφία, 50 × 34,4 εκ.
Αρ. έργου 3001
296. *Η Κυρία Αμπνταλά*
Λιθογραφία, 41 × 30 εκ.
Αρ. έργου 3265
297. *Το θεωρείο με το χρυσό προσωπείο*
Έγχρωμη λιθογραφία, 40 × 52 εκ.
Αρ. έργου 3684
298. *Αυτές*
Έγχρωμη λιθογραφία, 63,2 × 47,5 εκ. αφίσα
Αρ. έργου 4029

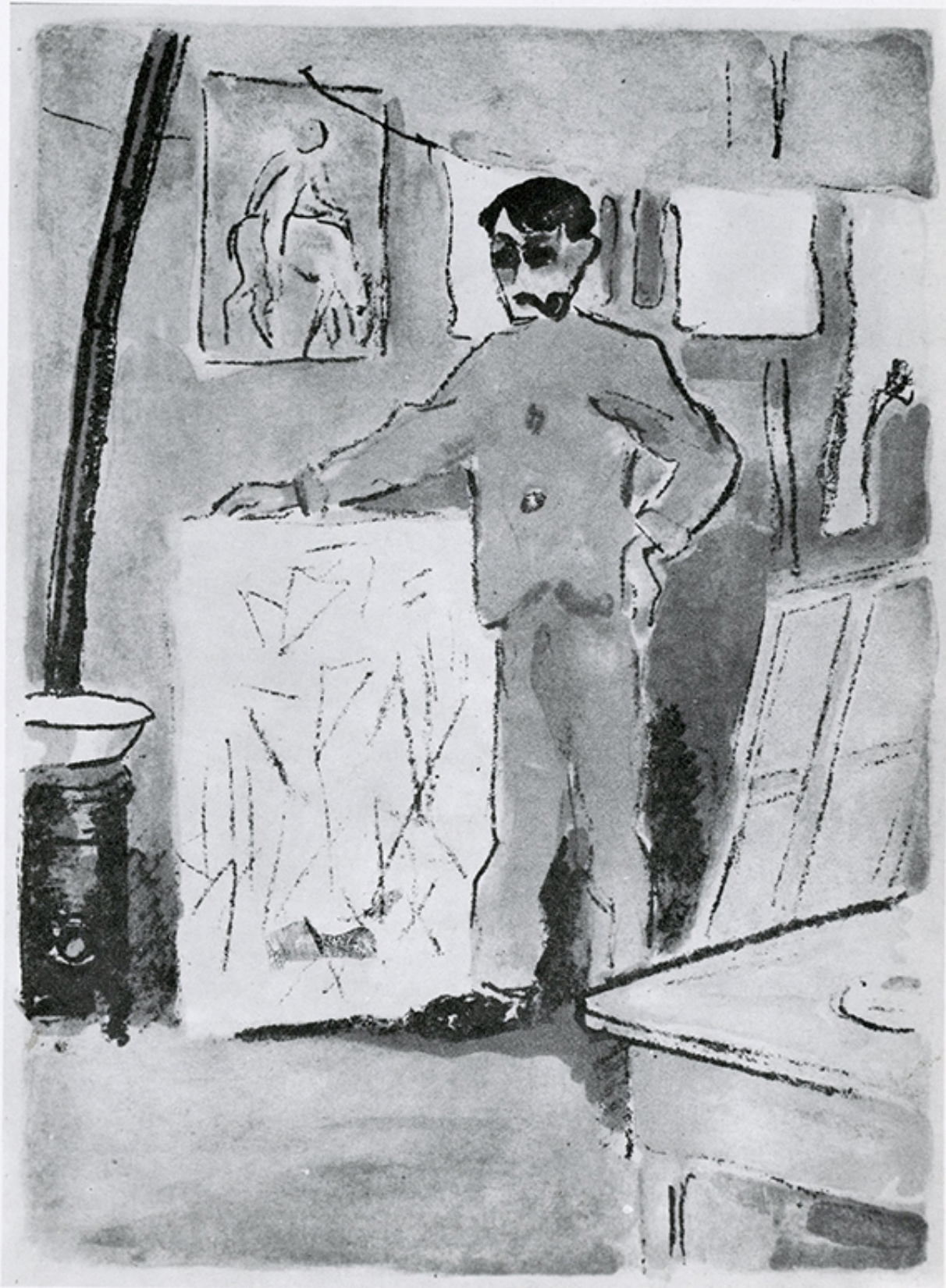
229. Εντουάρ Βιγiάρ, Η λεωφόρος

257. Αντρέ Ντεραίν, Βάζο με λουλούδια

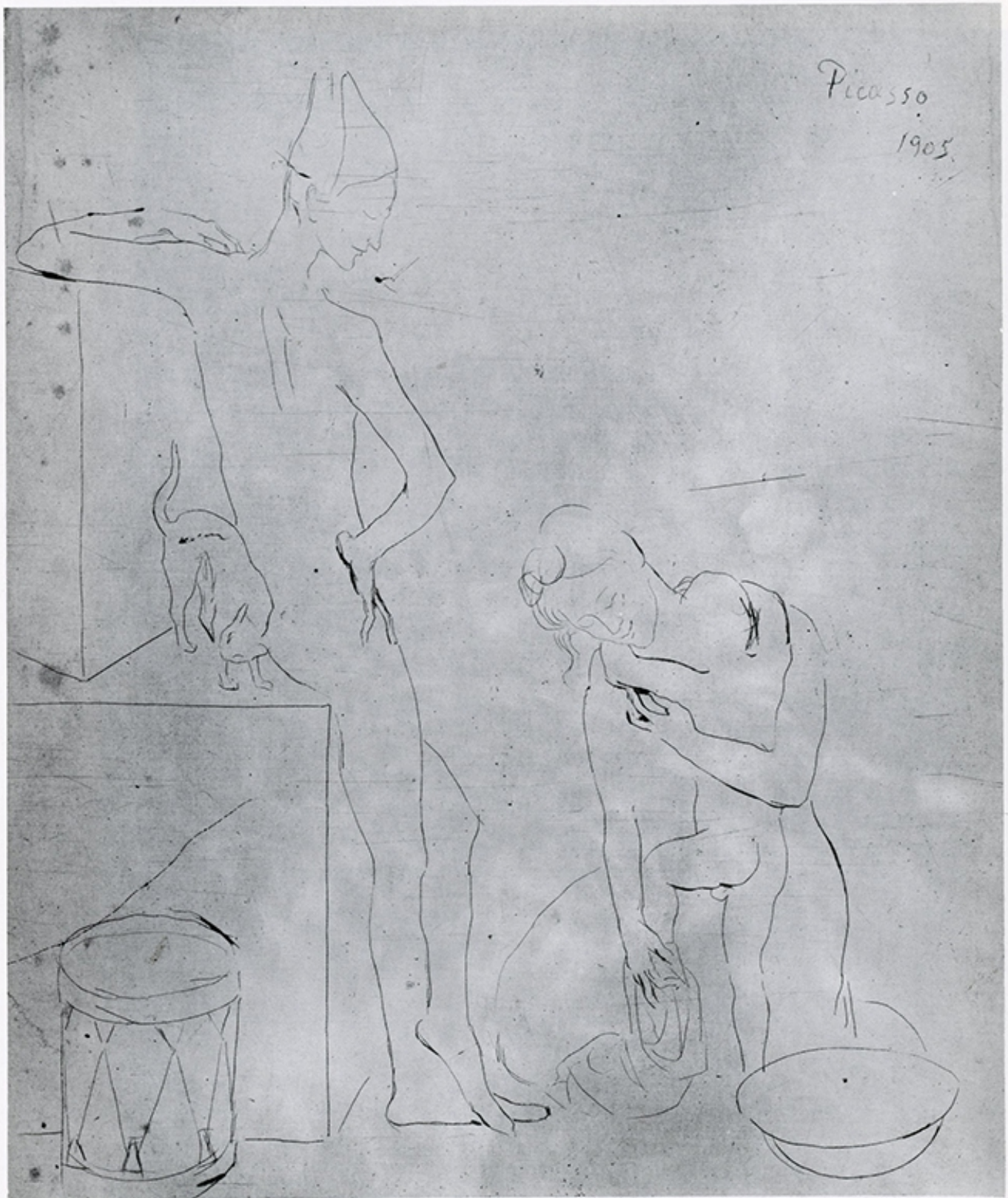

259. Κις βαν Ντόνγκεν, Ο Πικάσσο στο ατελιέ του

267. Πάμπλο Πικάσσο, Γυναικείο προφίλ

274. Οντιλλιόν Ρεντόν, Ο Πήγασος δέσμιος

278. Ζωρζ Ρουώ, Σκληρός ο νόμος αλλά νόμος, 1924

284. Πιέρ Σουλάζ, Σύνθεση

292. Ανρί Τουλούζ-Λωτρέκ, Στο «Αμπασσαντέρ»

ΓΕΡΜΑΝΟΙ ΕΞΠΡΕΣΙΟΝΙΣΤΕΣ

ΚΟΚΟΣΚΑ Όσκαρ (ΚΟΚΟΣΧΚΑ, Oskar), 1886 - 1980. Αυστριακός ζ. και π. Το 1908 στράφηκε προς τον εξπρεσιονισμό. Ήταν ικανός προσωπογράφος αλλά και ζωγράφος πόλεων. Έκλινε και προς τις αλληγορικές μορφές. Εξαιρετικής ποιότητας είναι τα μεγαλόπρεπα σχέδιά του.

299. *Το λιμάνι του Αμβούργου*

Λιθογραφία, 53,5 × 67,5 εκ.

Αρ. έργου 2652

300. Από τη σειρά *Ιρλανδικός μύθος*

Λιθογραφία, 32 × 25,9 εκ.

Αρ. έργου 2653/1

ΚΟΡΙΝΤ Λόβις (CORINTH Lovis), 1858 - 1925. Γερμανός ζ. Ένας απ' τους κυριότερους εκπροσώπους του Ιμπρεσιονισμού στη Γερμανία. Τα έργα του στηρίζονται προ πάντων στη διάρθρωση των χρωμάτων. Στην εξέλιξη της τέχνης του παρασύρεται κάπως προς τον εξπρεσιονισμό. Από το 1911 ενδιαφέρθηκε για την οξυγραφία και ξυλογραφία.

301. *Η απελευθέρωση της Ανδρομέδας* (εμπνευσμένο από τον πίνακα του Π.Π. Ρούμπενς)
Οξυγραφία, 54,5 × 38,4 εκ.
Αρ. έργου 3215

ΜΠΑΡΛΑΧ Έρνστ (BARLACH, Ernst), 1870 - 1938. Γερμανός γλ. Χαρακτηριστικός εκπρόσωπος της γερμανικής εξπρεσιονιστικής γλυπτικής. Τα έργα του, ογκώδη, βαρεία, δυναμικά, είναι πολύ εκφραστικά.

302. *Οι Αστρολόγοι*
Λιθογραφία, 48,5 × 38 εκ.
Αρ. έργου 3320

ΜΠΕΚΜΑΝ Μαξ (BECKMANN, Max), 1884 - 1950. Γερμανός ζ. Στην αρχή μέλος του κινήματος της Σετσεσιόν. Στον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο άλλαξε από ιμπρεσιονιστής σε εξπρεσιονιστής. Έκανε και μερικές λιθογραφίες.

303. *Σκοπευτήριο στο πανηγύρι*
Λιθογραφία, 53 × 38 εκ.
Αρ. έργου 3602

ΠΕΧΣΤΑΪΝ Μαξ (PECHSTEIN, Max), 1881 - 1955. Γερμανός ζ. Το 1906 συνδέεται με την ομάδα «η Γέφυρα». Είναι μάλλον ήπιος εξπρεσιονιστής που επιτρέπει την αναγνώριση του αντικειμένου στα θέματά του.

304. *Καθισμένο κορίτσι*
Λιθογραφία, 48 × 49,2 εκ.
Αρ. έργου 3207

ΣΜΙΤ-ΡΟΤΛΟΥΦ Καρλ (SCHMIDT-ROTTLUFF, Karl), 1884 - 1905. Γερμανός ζ. Περιλαμβάνεται ανάμεσα στους ιδρυτές της ομάδας «η Γέφυρα». Εκφράζεται με ενιαίες χρωματικές επιφάνειες και συνδέεται με τον εξπρεσιονισμό. Διακρίνεται για τις εκφραστικές του ξυλογραφίες.

305. *Μελαγχολία*
Ξυλογραφία, 62 × 51,5 εκ.
Αρ. έργου 3217

301. Λόβις Κορίντ, Η απελευθέρωση της Ανδρομέδας

Ευρετήριο Ονομάτων Καλλιτεχνών

(Ο αριθμός παραπέμπει στη σελίδα)

- Άγνωστος Γερμανός χαρακτήρας ξύλου του «Βιβλίου των Χρονικών»,
15ος αι. 20
- Άγνωστος Ιταλός χαρακτήρας χαλκού του 17ου αι. (φύλλο με προετοιμασία για
ανθίβολο) 20
- Ανώνυμος Αλσατός χαρακτήρας ξύλου του 15ου αι. 19
- Ανώνυμος Γερμανός χαρακτήρας ξύλου του Ιατρικού Λεξικού 15ου αι. 20
- Ανώνυμος Γερμανός χαρακτήρας χαλκού του 15ου αι.
(Μάστορας της τράπουλας) 20
- Αλντεγκρέβερ Χάινριχ 24
- Αλνττόρφερ Άλμπρεχτ 24
- Βιγιάρ Εντουάρ 85
- Βιγιόν Ζακ 85
- Γιονκίντ Γιόχαν-Μπάρτολντ 72
- Γκαβαρνί Πωλ 53
- Γκόγια υ Λουθιέντες, Φρανθίσκο-Χοσέ ντε 53
- Γκωγκέν Πωλ 85

Ένσορ Τζέημς 86

Έρνστ Μαξ 86

Ζερικώ Τεοντόρ 55

Κανάλ Αντόνιο 47

Καντίνσκι Βασίλυ 86

Καριέρ Εζέν 72

Κόκοσκα Όσκαρ 103

Κορίντ Λόβις 104

Κορό Καμίγ 55

Κράναχ Λούκας ο Πρεσβύτερος 25

Λάουτενσακ Χανς-Σέμπαλντ 25

Βαν Λάυντεν Λούκας 38

Λίβενς Γιαν 38

Λορραίν Κλωντ 47

Λωρανσέν Μαρί 73

Μανέ Εντουάρ 73

Μανεσιέ Αλφρέ 87

Μαντένια Αντρέα 22

Ματίς Ανρί 87

Μερυόν Σαρλ 56

Μιλέ Ζαν-Φρανσουά 56

Μιρό Χουάν 87

Μονογραμμιστής Μ.Ζ. 25

Μπάρλαχ Έρνστ 104

Μπέκμαν Μαξ 104

Μπέχαμ Μπάρτελ 26

Μπονάρ Πιερ 72

Μπουντέν Εζέν 72

Μπρακ Ζωρζ 87

Μπρούγκελ Πήτερ ο Πρεσβύτερος 38

Βαν Ντάικ Άντονις 39

Νταλί Σαλβαδόρ 88

Ντεγκά Εντγκάρ 73

Ντελακρουά Εζέν 56

Ντεμπυκούρ Φιλιμπέρ-Λουί 57
Ντενί Μωρίς 88
Ντεραίν Αντρέ 88
Ντυφί Ραούλ 89
Ντωμιέ Ονορέ 57
Ντωμπινύ Σαρλ-Φρανσουά 59
Βαν Ντόνγκεν Κις 89
Ντύρερ Άλμπρεχτ 26

Οστάντε Άντριαν φον 39
Ουίσερ Τζέημς 89
Ουτρίλλο Μωρίς 74

Παρμιτζανίνο Φραντσέσκο 22
Πέχσταϊν Μαξ 104
Πικασσό Πάμπλο 89
Πιρανέζι Τζοβάννι-Μπατίστα 47
Πισσαρό Καμίγ 74
Πολιακόφ Σερζ 90

Ρέμπραντ Χάρμενς βαν Ρέιν 40
Ρενουάρ Ωγκύστ 75
Ρεντόν Οντιγιόν 90
Ριμπέρα Χουσέπε ντε 48
Ρουώ Ζωρζ 91

Σεζάν Πωλ 76
Σισλέ Αλφρέ 76
Σμιτ-Ρότλουφ Καρλ 104
Σονγκάουερ Μάρτιν 28
Σουλάζ Πιερ 91
Στερ Νίκλας 28

Τζακομέττι Αλμπέρτο 91
Τιέπολο Τζοβάννι-Μπατίστα 48
Τουλούζ-Λωτρέκ Ανρί ντε 92

Φραγκονάρ Ζαν-Ονορέ 48

Χόλαρ Βέντσελ 28

**ΕΘΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΖΟΥ**

